

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.007.05.2021

Marcin Głuszyk
Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego
w Trzebieży

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
ul. Wkrzańska 10
72-020 Trzebież

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/093 – Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Trzebieży ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Głuszyk, Dyrektor MOW od 1 sierpnia 2017 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań. 2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych. 3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do 31 marca), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz później, do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Małgorzata Wejwer, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LSZ/65/2021 z 13 kwietnia 2021 r. 2. Sylwia Księżopolska, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LSZ/75/2021 z 4 maja 2021 r. <p>(akta kontroli str. 1-2, 7-8)</p>

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą MOW był przygotowany do realizacji zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych.

Pomieszczenia i otoczenie MOW spełniały ogólne wymagania, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁵.

Nie spełniono natomiast części wymagań z zakresu bezpieczeństwa pożarowego. Dotyczyło to niezapewnienia w okresie od 18 listopada 2019 r. minimalnej wydajności poboru wody oraz ciśnienia dynamicznego w dwóch hydrantach wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej, co skutkowało bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia wychowanków, pracowników oraz innych osób przebywających w obiektach Ośrodka. Działania zapobiegające ww. zagrożeniu Dyrektor podjął w trakcie kontroli NIK. Ponadto nie została uaktualniona Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego.

Obiekty użytkowane przez MOW spełniały podstawowe wymagania w zakresie bezpieczeństwa konstrukcji i użytkowania pomimo, że nie wykonano większości zaleceń sformułowanych po przeprowadzanych kontrolach okresowych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego⁶. Kontrole te nie były odnotowywane

¹ Dalej: MOW lub Ośrodek.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604; dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

⁶ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.); dalej: Prawo budowlane.

w książkach obiektu budowlanego, co stanowiło naruszenie §§ 3-6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁷.

Wychowankom zostały zapewnione w Ośrodku warunki mieszkalne, określone w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW⁸.

Osoby zatrudnione na stanowiskach nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów posiadały odpowiednie kwalifikacje. MOW dla nowoprzyjętych wychowanków opracował Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne⁹, zgodnie z wymaganiami określonymi w § 6 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia¹⁰.

Pomimo, że według stanu na 31 marca i 30 września 2019 r. oraz 30 czerwca 2020 r. liczba wychowanków przebywających w MOW przekraczała 36, nie zwiększono tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa i pedagoga, określonego w § 24 ust. 4 rozporządzenia MEN w sprawie MOW.

MOW terminowo wywiązał się z obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie¹¹, poza dwoma przypadkami (z 12). Usamodzielniani wychowankowie w ośmiu (z 12) przypadkach opracowywali Indywidualne Programy Usamodzielnienia¹², w których zostały uwzględnione elementy wynikające z rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie. Ośrodek zagwarantował wychowankom możliwość kontynuowania nauki po ukończeniu 18. roku życia, wspierając nieletniego w uzyskaniu zgody właściwego sądu rodzinnego. Po opuszczeniu MOW wychowankowie podejmowali dalszą naukę i/lub pracę.

Ośrodek opracował wielospecjalistyczne oceny poziomów funkcjonowania¹³ dla całej badanej próby 12 wychowanków po ich przybyciu do MOW. O dokonaniu kolejnych WOPFU świadczyły wyłącznie podpisy zespołu oceniającego w zestawieniu tabelarycznym z wykazaniem dat jej dokonania. W aktach wychowanków brakowało dokumentacji z tych ocen.

MOW realizował zajęcia, o których mowa w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW i według § 28 ww. rozporządzenia dokonywał oceny efektów podejmowanych działań dydaktycznych i wychowawczo-opiekuńczych oraz badań poziom bezpieczeństwa. Ewaluacja zewnętrzna potwierdziła, że podejmowane ww. działania były właściwe w zakresie badanych wymagań.

Ośrodek posiadał wiedzę o dalszych losach usamodzielnianych wychowanków, zebrane informacje wykorzystywano do wdrażania nowych sposobów pracy.

Wnioski sformułowane w wyniku kontroli R/16/006 „Działalność resocjalizacyjna Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Trzebieży”¹⁴ w większości zostały zrealizowane.

⁷ Dz.U. Nr 120 poz. 1134, dalej: rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego.

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (Dz. U. poz. 1606); dalej: rozporządzenie MEN w sprawie MOW.

⁹ Dalej: IPE-T.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309.), dalej: rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia.

¹¹ Dz. U. poz. 954, dalej: rozporządzenie MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

¹² Dalej: IPU.

¹³ Dalej: WOPFU.

¹⁴ Dalej: kontrola R/16/006.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe¹⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań

1.1 MOW jest publiczną placówką resocjalizacyjną, prowadzoną przez Starostwo Powiatowe w Policach. Ośrodek przeznaczony był dla 64 chłopców niedostosowanych społecznie, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i resocjalizacji. Zgodnie ze Statutem Ośrodka¹⁶ w jego skład wchodziły: grupy wychowawcze, grupa usamodzielnienia, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2 dla Uczniów Niedostosowanych Społecznie, Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna w MOW oraz Dział Administracji i Obsługi. W Statucie MOW określono podstawowe prawa i obowiązki wychowanków, zakres współpracy z rodzicami wychowanków, zasady postępowania przy ich przyjmowaniu, miejsce i czas odwiedzin przez osoby z zewnątrz, zasady i warunki czasowego opuszczenia Ośrodka.

(akta kontroli str. 9-147, 1009)

Zasady postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji szczególnych lub zdarzeń nadzwyczajnych określono w „Zbiorze procedur postępowania pracowników pedagogicznych w MOW”¹⁷. Opisane przypadki dotyczyły sposobu postępowania w sytuacji m.in.: posiadania przez wychowanka narkotyków, spożycia alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych bądź przybycia do placówki pod ich wpływem, samookaleczenia wychowanka lub innych przejawów autoagresji, próby samobójczej, aktu agresji fizycznej skierowanej wobec innego wychowanka.

W powyższych procedurach odniesiono się również do zasad postępowania w przypadku ucieczki wychowanka z Ośrodka. W okresie objętym kontrolą procedury te nie były modyfikowane.

(akta kontroli str. 149-161)

1.2 Zgodnie z zarządzeniem nr 7/2017 ww. sytuacji oraz ucieczki należało dokumentować poprzez sporządzenie przez wychowawcę/nauczyciela notatki celem przekazania jej Dyrektorowi, który o powyższym miał informować właściwy sąd.

(akta kontroli str. 151-155)

Dyrektor nie wskazywał żadnych problemów związanych z dokumentowaniem zdarzeń nadzwyczajnych/sytuacji szczególnych oraz ucieczek.

(akta kontroli str. 162, 676-677, 1196-1197)

1.3 MOW użytkował budynek szkoły¹⁸, budynek grup wychowawczych¹⁹, halę widowiskowo-sportową²⁰ i budynek gospodarczy z garażem (przeznaczone do rozbiórki). W wyniku oględzin²¹ ww. obiektów ustalono, że w MOW zostały spełnione ogólne warunki, o których mowa w rozporządzeniu MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj: 1) plan ewakuacji placówki umieszczony był w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp, a drogi ewakuacyjne były oznaczone w sposób wyraźny i trwałe, 2) teren placówki był ogrodzony; 3) szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren placówki

¹⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁶ W kontrolowanym okresie obowiązywały uchwały Rady Pedagogicznej MOW nr 187/2017/2018 z 28 listopada 2017 r. oraz 209/2018/2019 z 27 czerwca 2019 r.; dalej: Statut MOW.

¹⁷ Wprowadzone zarządzeniem Dyrektora MOW nr 7/2017 z 26 czerwca 2017 r.; dalej: zarządzenie nr 7/2017.

¹⁸ Dalej: szkoła.

¹⁹ Dalej: internat.

²⁰ Dalej: sala sportowa.

²¹ Oględziny przeprowadzono 8 czerwca 2021 r. na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

zabezpieczone były w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię; 4) w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniona była bieżąca ciepła i zimna woda oraz środki higieny osobistej; 5) schody w szkole wyposażone były w balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, a otwarta przestrzeń między biegami schodów zabezpieczona była kratą; 6) poręcze na klatce schodowej internatu były zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się po nich; 7) stopnie schodów w szkole i internacie nie były śliskie; 8) pomieszczenia placówki, tj. pokój nauczycielski, pokoje wychowawców oraz kuchnia wyposażone były w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach jej udzielania.

W MOW w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej przeszkolono 30 pracowników, z tego w: 2011 r., 2015 r., 2020 r. – po jednym pracowniku, 2019 r. – 27. Dokumentu potwierdzającego przeszkolenie w ww. zakresie nie posiadało czterech nauczycieli zatrudnionych w czasie pandemii (trzech zatrudnionych od 1 września 2020 r. i jeden od 1 marca 2021 r.) oraz jeden pedagog, który po długotrwałym zwolnieniu lekarskim powrócił do pracy 31 października 2019 r. Dyrektor wyjaśnił, że osoby te zostaną przeszkolone w najbliższym możliwym terminie.

(akta kontroli str. 622-663, 667-669, 679)

1.4 W latach 2018-2021 (do 31 marca) Dyrektor corocznie²² przeprowadzał kontrole obiektów należących do Ośrodka pod kątem zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenie MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Z ww. kontroli sporządzono protokoły, które przekazywano²³ organowi prowadzącemu, tj. Starostwu Powiatowemu w Policach. Uwagi z 2018 r. i 2019 r. dotyczyły stanu ogrodzenia, nawierzchni dróg i przejść na terenie MOW oraz konieczności ich naprawy. W 2020 r. w protokole z ww. kontroli brak było uwag i zaleceń dotyczących zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów MOW.

(akta kontroli str. 671-675)

Dyrektor wyjaśnił, że zalecenia/uwagi dotyczące konieczności naprawy ogrodzenia oraz nawierzchni dróg i przejść powtarzały się w latach 2017-2019, ponieważ prace wykonywane były w kilku etapach, tj.: naprawę większości uszkodzonego ogrodzenia wykonano wiosną 2018 r., stan nawierzchni dróg i przejść poprawiono w ramach budowy nowego parkingu w czerwcu 2019 r. oraz budowy nowego miejsca przechowywania pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w czerwcu 2020 r. Organ prowadzący nie wносił uwag do przekazanych w kontrolowanych latach protokołów z ww. kontroli.

(akta kontroli str. 162,677, 1197-1198)

1.5 Zgodnie z przepisem art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego, w obiektach użytkowanych przez MOW w latach 2018-2020 były przeprowadzane roczne kontrole okresowe ich stanu technicznego oraz przewodów kominowych i instalacji gazowych, a ostatnia kontrola stanu technicznego przeprowadzana raz na pięć lat miała miejsce w maju 2019 r. W założonych książkach obiektu budowlanego MOW (jako zarządca) nie dokonywał wpisów o przeprowadzonych w latach 2018-2020 okresowych kontrolach stanu technicznego obiektu, a także o zakresie robót remontowych określonych w ww. protokołach i dat ich wykonania.

²² Corocznie 31 sierpnia 2018 r., 2019 r. i 2020 r. W 2021 r. (do 16 maja) nie przeprowadzono kontroli.

²³ MOW przekazał protokoły w terminie odpowiednio: 4 września 2018 r., 5 września 2019 r. i 2 września 2020 r.

Z wydanych 173 zaleceń w zakresie stanu technicznego obiektów 49 zrealizowano²⁴. Z pozostałych 124 zaleceń: 49²⁵ było w trakcie realizacji (objęte trwającą inwestycją²⁶), trzy²⁷ były zaplanowane do realizacji do 31 sierpnia 2021 r., 57²⁸ zostało zaplanowanych do realizacji po zakończeniu obecnej inwestycji, 15 nie będzie realizowanych (dotyczyły budynku gospodarczego z garażem przeznaczonych do rozbiórki). Obiekty użytkowane przez MOW spełniały wymagania podstawowe w zakresie bezpieczeństwa konstrukcji i użytkowania oraz nie powodowały zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia bądź środowiska, a w szczególności katastrofy budowlanej.

(akta kontroli str. 680-854, 935-951, 1222-1246, 1252-1257, 1262-1288)

1.6. Według stanu na 8 czerwca 2021 r.²⁹ w Ośrodku spełnione były warunki mieszkalne określone w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW, tj: pokoje mieszkalne wyposażone były w łóżka piętrowe jednoosobowe, poduszki, kołdry i bieliznę pościelową, szafki do przechowywania rzeczy osobistych oraz szafy ubraniowe. Zamieszkiwało w nich do czterech wychowanków. Łazienki i toalety umożliwiały korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. Wychowankowie mieli zapewnione miejsca umożliwiające samodzielne pranie rzeczy osobistych oraz ich suszenie. W MOW znajdowały się pomieszczenia rekreacyjno-wypoczynkowe odpowiednie dla potrzeb grup wychowawczych oraz odpowiednio wyposażone³⁰ pomieszczenia do prowadzenia zajęć i indywidualnej pracy z wychowankiem, a także. miejsca umożliwiające samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków. Ośrodek posiadał również pomieszczenie umożliwiające organizację spotkań całej społeczności oraz czteroosobowy pokój dla chorych z zainstalowanym systemem monitorowania. W MOW brak było udogodnień dla osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str.622-666)

W Ośrodku od czerwca 2011 r. obowiązywała i nadal obowiązuje instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, która określała warunki bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz postępowania na wypadek powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w budynkach MOW. W kolejnych latach instrukcja ta nie była aktualizowana.

(akta kontroli str. 640)

---

²⁴ Np. zalecenia w branży konstrukcyjno-budowlanej w szkole i internacie: uzupełniono oznakowanie ostrzegawcze progów powyżej 2 cm na korytarzach, uzupełniono drobne uszkodzenia tynków i powłok malarskich; zalecenia w branży sanitarnej w zakresie konserwacji: wyczyszczono kratki wentylacyjne.

²⁵ Np. zalecenia w branży konstrukcyjno-budowlanej w internacie: 1) w zakresie remontu, naprawy głównej: wykonać remont zejść do piwnic oraz w suszarni odpadający tynk z sufitu; piwnice: nierówności posadzki i brak oznakowania ostrzegawczego na progu w piwnicy, niezaślepienie i nieusunięte elementy nieczynnych instalacji, ubytki cegieł w ścianach; 2) w zakresie naprawy bieżącej: naprawa tynków przy tarasie nad kotłownią, wykonać remont warstw wykończeniowych ścian i sufitów w kotłowni, wykonać naprawę sufitu w sanitariacie; 3) w zakresie konserwacji: nieczynne fragmenty rur do likwidacji.

²⁶ Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń w internacie (tj. pomieszczenia gospodarcze zlokalizowane w piwnicy i na poddaszu na pomieszczenia służące warszatom zajęciowym) oraz budowa wewnętrznej instalacji wentylacji mechanicznej w sali sportowej.

²⁷ Np. czyszczenie pokrycia dachu pod ciśnieniem, zamontowanie nawietrzaków w oknach jadalni i kuchni.

²⁸ Np. w budynku szkoły zalecenia w branży konstrukcyjno-budowlanej: 1) w zakresie remontu, naprawy głównej: w ramach planowanego remontu wykonać naprawy posadzki w piwnicy; 2) w zakresie naprawy bieżącej: ubytki tynku na kominach do uzupełnienia, dokonać drobnych napraw uszkodzeń tynku na elewacji, uzupełnić brakujące drzwiczki do szafki elektrycznej; 3) w zakresie konserwacji: nieczynne fragmenty rur do likwidacji, elementy stalowe do regularnego zabezpieczenia antykorozyjnego.

²⁹ Przeprowadzenie przez kontrolera NIK oględzin obiektów MOW – art. 39 ustawy o NIK.

³⁰ M.in.: zestaw multimedialny umożliwiający także naukę zdalną w dwie strony (tablica interaktywna, projektor/rzutnik, komputer); pracownia komputerowa wyposażona w 17 komputerów; sala do nauki języków obcych wyposażona dodatkowo w słuchawki przy każdym stanowisku uczniowskim; świetlica wyposażona w podest sceniczny.

W latach 2018-2021 (do 31 marca) budynki MOW nie były kontrolowane pod kątem bezpieczeństwa pożarowego. W obiektach MOW były przeprowadzane: 1) pomiary elektryczne w zakresie: badań rezystancji izolacji, skuteczności ochrony przeciwporażeniowej przez samoczynne szybkie wyłączenie oraz badań wyłącznika różnicowoprądowego w szkole, internacie i sali sportowej; 2) badania dwóch hydrantów wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej; 3) próby ciśnieniowe węży.

W protokołach badania hydrantów wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej z 18 listopada 2019 r. i 19 listopada 2020 r. wskazano we wnioskach i zaleceniach, że dwa badane hydranty (w kuchni i w korytarzu sali sportowej) nie spełniają wymagań w zakresie parametrów technicznych dotyczących minimalnej wydajności poboru wody oraz ciśnienia dynamicznego. W uwagach zawarto zapis o braku prądownicy przy hydrancie w korytarzu sali sportowej.

Dyrektor oraz Starosta Policki, w trybie art. 51 ust. 1 i 2 ustawy o NIK 9 czerwca 2021 r. zostali poinformowani o stwierdzeniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia wychowanków, pracowników i innych osób przebywających w obiektach MOW oraz o konieczności podjęcia niezwłocznych działań zapobiegających opisanemu powyżej zagrożeniu.

(akta kontroli str. 855-924, 640, 925, 1228, 1230, 1289)

W trakcie kontroli NIK, Dyrektor informował o niezwłocznie podjętych działaniach zapobiegających ww. zagrożeniu, w tym m.in. o wyborze wykonawcy, który złożył najkorzystniejszą ofertę i zawarł z nim 17 czerwca 2021 r. umowy na wykonanie zaleceń dotyczących hydrantów. Termin realizacji ustalono na 27 czerwca 2021 r. (tj. po zakończeniu kontroli NIK).

(akta kontroli str. 926-934)

Starosta Policki poinformował NIK o zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie MOW na realizację zadań zapobiegających ww. zagrożeniu, podpisaniu umowy z wykonawcą na realizację zaleceń oraz uwag wskazanych w ww. protokołach z przeprowadzonych badań hydrantów. Starosta Policki, w trybie nadzoru, zobowiązał Dyrektora do systematycznego informowania organu prowadzącego o stanie bezpieczeństwa w Ośrodku, w tym o załatwieniu przedmiotowej sprawy.

(akta kontroli str. 1290)

1.7. Na podstawie Księgi wychowanków Ośrodka ustalono, że w okresie objętym kontrolą skierowanych do MOW zostało łącznie 186 wychowanków, w tym na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia liczba ta wyniosła:

- 2018 r. odpowiednio - 48, 48, 44, 44,
  - 2019 r. odpowiednio - 49, 51, 51, 49,
  - 2020 r. odpowiednio - 49, 51, 47, 46,
- oraz 31 marca 2021 r. - 45.

Powyższe było zgodne z danymi zamieszczonymi w Systemie Informacji Oświatowej³¹ oraz z informacjami przekazanymi w badanym okresie organowi prowadzącemu.

(akta kontroli str. 179-197)

1.8. Łączny udział nieletnich³², którzy nie zostali doprowadzeni do MOW, w liczbie nieletnich skierowanych do Ośrodka w latach 2018-2021 (do 31 marca) wyniósł 38,7 % i w poszczególnych latach kształtował się następująco w: 2018 r. - 42,7% (tj. 32 nieletnich), 2019 r. - 35,9% (tj. 23 nieletnich), 2020 r. - 31,4% (tj. 11 nieletnich) i w I kwartale 2021 r. - 50% (tj. sześciu nieletnich).

³¹ Dalej: SIO.

³² Łącznie w kontrolowanym okresie – 72 nieletnich.

W badanym okresie proces resocjalizacji rozpoczęło w MOW łącznie 114 nieletnich, w tym w 2018 r. - 43, 2019 r. - 41, 2020 r. - 24 i w I kwartale 2021 r. - sześciu.

(akta kontroli str. 198)

1.9. W latach 2018-2020 zatrudnienie kadry pedagogicznej MOW kształtowało się na poziomie³³:

- wychowawcy odpowiednio: w 2018 r. - 17³⁴ i 16³⁵; w 2019 r. - 16³⁶ i 17³⁷, w 2020 r. - 17³⁸;
- nauczyciele w szkołach odpowiednio: w 2018 r. - 19³⁹ i 16⁴⁰ w 2019 r. - 16⁴¹, w 2020 r. - 16⁴² i 15⁴³.

Na 31 marca 2021 r. zatrudnionych było 17 wychowawców i 16 nauczycieli.

(akta kontroli str. 954-955, 957)

1.10. W okresie objętym kontrolą w MOW były prowadzone następujące szkoły specjalne: Szkoła Podstawowa Nr 2 dla Uczniów Niedostosowanych Społecznie (w latach szkolnych 2017/2018 z jednym oddziałem; od 2018/2019 do 2020/2021 z trzema oddziałami), Gimnazjum (w latach szkolnych 2017/2018 z dwoma oddziałami, 2018/2019 z jednym oddziałem), Branżowa Szkoła I Stopnia (w latach szkolnych 2019/2020 z jednym oddziałem, 2020/2021 z dwoma oddziałami).

(akta kontroli str. 954, 1010-1014)

1.11. Liczba psychologów zatrudnionych w MOW w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosiła:

- 31 marca: dwóch (1,3 etatu) w 2018 r., jeden (1,3 etatu) w latach 2019-2021;
- 30 czerwca: dwóch (1,3 etatu) w 2018 r., jeden (1,3 etatu) w latach 2019-2020;
- 30 września: jeden (1,0 etatu) w 2018 r., jeden (1,3 etatu) w 2020 r.;
- 31 grudnia: jeden (1,3 etatu) w latach 2018 – 2020.

Liczba pedagogów zatrudnionych w MOW w poszczególnych latach objętych kontrolą wynosiła:

- 31 marca: dwóch (1,3 etatu) w latach 2018 – 2021;
- 30 czerwca: dwóch (1,3 etatu) w latach 2018 – 2020;
- 30 września: jeden (1,0 etatu) w latach 2018-2019, dwóch (1,3 etatu) w 2020 r.;
- 31 grudnia: dwóch (1,3 etatu) w latach 2018-2020.

W okresie objętym kontrolą tygodniowy obowiązkowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga (określony przez organ prowadzący) wynosił 26 godzin i 22 godziny (od 1 września 2018 r.)⁴⁴. Badania kontrolne wykazały, że według danych zamieszczonych w SIO na 30 września 2018 r. w Ośrodku było 44 wychowanków. Tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga nie był zwiększony o 1/3 pomimo przekroczenia liczby 36 wychowanków. Liczba wychowanków według stanu na niżej wskazane dni wynosiła: 31 marca 2019 r. - 49, 30 czerwca 2019 r. - 51, 30 września 2019 r. - 51, 31 grudnia 2019 r. - 49, 31 marca 2020 r. - 49, 30 czerwca

³³ Według stanu na: 31 marca, 30 czerwca, 30 września oraz 31 grudnia.

³⁴ Na 31 marca, 30 czerwca.

³⁵ Na 30 września i 31 grudnia.

³⁶ Na 31 marca i 30 czerwca.

³⁷ Na 30 września i 31 grudnia.

³⁸ We wszystkich czterech datach.

³⁹ Na 31 marca i 30 czerwca.

⁴⁰ Na 30 września i 31 grudnia.

⁴¹ We wszystkich czterech datach.

⁴² Na 31 marca.

⁴³ Na 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia.

⁴⁴ Na podstawie dwóch uchwał w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli szkół i placówek prowadzonych przez Powiat Policki, a także zasad jego rozliczania oraz udzielania i rozmiaru obniżek: Nr XXII/177/2013 Rady Powiatu w Policach z 25 stycznia 2013 r. oraz Nr XL/329/2018 Rady Powiatu w Policach z 20 kwietnia 2018 r. (uchwała weszła w życie 1 września 2018 r.)

2020 r. - 51. Tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga nie został zwiększony o $\frac{2}{3}$, pomimo przekroczenia liczby 48 wychowanków.

Uwzględniając niedoprowadzonych wychowanków do Ośrodka według stanu na :

- 30 września 2018 r. w MOW przebywało 36 wychowanków - nie było potrzeby zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga;
- 31 marca 2019 r. przebywało 49 wychowanków - wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{2}{3}$ a tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$ (tj. z 22 do 29 godzin);
- 30 czerwca 2019 r. przebywało 48 wychowanków – wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{1}{3}$; tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$
- 30 września 2019 r. było 45 wychowanków - wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{1}{3}$ tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa zwiększono o $\frac{1}{3}$ natomiast nie zwiększono tygodniowego wymiaru czasu pracy pedagoga;
- 31 grudnia 2019 r. przebywało 45 wychowanków – wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{1}{3}$ tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$;
- 31 marca 2020 r. było 47 wychowanków – wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{1}{3}$ tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$;
- 30 czerwca 2020 r. przebywało 50 wychowanków – wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{2}{3}$; tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$.

(akta kontroli str. 958-1008)

1.12. Zachodniopomorski Kurator Oświaty⁴⁵ w wyniku kontroli doraźnej przeprowadzonej na zlecenie NIK ustalili że:

- wszyscy wychowawcy grup wychowawczych zatrudnieni w MOW na 31 marca 2021 r. posiadali wymagane kwalifikacje, określone w § 16 ust. 2 i 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁴⁶. W MOW na stanowisku wychowawcy (bez łączenia z etatem nauczyciela) według stanu na 31 marca 2021 r. zatrudnionych było pięć osób. Dyrektor w ramach swojego pensum realizował pięć godzin jako wychowawca;
- spośród 15 nauczycieli 14 posiadało wymagane kwalifikacje, a jeden został zatrudniony w roku szkolnym 2020/2021 za zgodą Kuratora Oświaty;
- psycholog i pedagog posiadali wymagane kwalifikacje. Jeden z pedagogów nie prowadził zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W ramach pensum pedagog ten prowadził zajęcia podstawowych umiejętności kulinarnych.

(akta kontroli str. 1165-1171, 1183-1184)

1.13. Zasady przewozu wychowanków poza obszar Trzebieży, określone w zarządzeniu nr 7/2017, zakładały m.in., że przewóz wychowanków odbywa się samochodem⁴⁷ lub transportem publicznym, Dyrektor lub wicedyrektor wyznacza⁴⁸ opiekuna wychowanka oraz osobę prowadzącą samochód i posiadającą odpowiednie uprawnienia, wyznaczonych pracowników zobowiązano do zapewnienia bezpiecznych warunków przewozu przez cały czas trwania podróży.

(akta kontroli str. 156-157)

⁴⁵ Dalej: Kurator Oświaty.

⁴⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie kwalifikacji nauczycieli.

⁴⁷ Będącym na wyposażeniu Ośrodka bądź własnością pracownika.

⁴⁸ Ilość kierowców/opiekunów zależy od czasu trwania podróży i ilości przewożonych wychowanków.

- W kontrolowanym okresie nieletnich przewoziło łącznie 18 pracowników MOW, w tym:
- w 2018 r. - 17, ośmiu z nich posiadało aktualne orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do kierowania pojazdami w ramach obowiązków służbowych⁴⁹ oraz orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do wykonywania pracy na stanowisku kierowcy⁵⁰;
  - w 2019 r. - 14, pięciu z nich posiadało aktualne orzeczenia lekarskie oraz orzeczenia psychologiczne;
  - w 2020 r. - 16, siedmiu z nich posiadało aktualne orzeczenia lekarskie oraz orzeczenia psychologiczne⁵¹;
  - w I kwartale 2021 r. - 14, jeden z nich posiadał aktualne orzeczenia lekarskie oraz orzeczenia psychologiczne.

(akta kontroli str. 164-166)

Dyrektor wyjaśnił, że ww. pracownicy: *nie posiadali dodatkowych kwalifikacji, kursów, szkoleń mogących zapewnić bezpieczny przewóz nieletnich. W kontrolowanych latach do przewozu nieletnich wykorzystywano jeden służbowy bus oraz samochody prywatne pracowników (...). Samochody te nie posiadały dodatkowego, szczególnego wyposażenia mogącego zapewnić bezpieczny przewóz nieletnich.*

W okresie objętym kontrolą podczas przewozu nieletnich nie dochodziło do sytuacji nadzwyczajnych lub szczególnych oraz (...) nie wystąpiły żadne problemy związane z transportem nieletnich.

(akta kontroli str. 162, 1204)

1.14. W kontrolowanym okresie w MOW nie przyjęto procedur związanych z zapobieganiem wnoszenia na teren Ośrodka alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających, niebezpiecznych narzędzi.

(akta kontroli str. 167, 1204-1205)

W sprawie rozwiązań stosowanych w zakresie zapobiegania wnoszenia na teren Ośrodka alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, Dyrektor wyjaśnił: *Bardzo duża część wychowanków MOW trafia do Ośrodka po częstych i długotrwałych doświadczeniach zażywania różnych środków psychoaktywnych. (...) Uznaję, że priorytetem powinno być zapewnienie bezpieczeństwa wychowankom podczas ich pobytu w MOW (...). Brak podejmowanych wobec uzależnionych wychowanków profesjonalnych oddziaływań sprzyja rozwojowi ich patologii.*

Z uwagi na brak rozwiązań prawnych, (...) podjęliśmy szereg działań służących wieloaspektowej pomocy wychowankom (...), w tym: 1) przeszkolenie kadry pedagogicznej MOW w zakresie specyfiki problemu uzależnień młodzieży (...); 2) powołanie w gronie kadry pedagogicznej MOW zespołu zadaniowego ds. pomocy wychowankom uzależnionym/zagrożonym uzależnieniem; 3) opracowanie i wdrażanie autorskiej koncepcji – programu wspierania wychowanków MOW z problemami zażywania środków psychoaktywnych (...); 4) podjęcie współpracy z Poradnią Terapii Uzależnień „Powrót z U” w zakresie prowadzenia specjalistycznej diagnozy i terapii wychowanków mających problem z ryzykownym, szkodliwym bądź nałogowym zażywaniem środków psychoaktywnych; 5) przystąpienie Dyrektora MOW do specjalistycznego szkolenia celem uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień prowadzonego przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, rekomendowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i uzyskanie uprawnień do wykonywania działań z zakresu leczenia uzależnień.

(akta kontroli str. 167-178, 1204-1205)

⁴⁹ Dalej: orzeczenie lekarskie.

⁵⁰ Dalej: orzeczenie psychologiczne

⁵¹ W tym cztery utraciło ważność w maju a dwa w czerwcu 2020 r.

Przyjęte zarządzeniem nr 7/2017 procedury nie przewidywały możliwości przeprowadzania przez pracowników MOW u wychowanków badań na obecność alkoholu i/lub innego środka w organizmie użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia. Wskazano sytuacje, w których wychowawca/nauczyciel obowiązkowo wzywa policję w celu wykonania takich badań. W badanym okresie MOW nie wzywał policji do przeprowadzenia takich badań.

(akta kontroli str. 151-160, 527-529, 620)

W sprawie ewentualnych problemów związanych z zapobieganiem wnoszenia na teren MOW alkoholu, narkotyków, niebezpiecznych narzędzi, Dyrektor wyjaśnił: *Problemy takie (...) nie wystąpiły, natomiast mieliśmy problemy w zakresie postępowania z wychowankami, których zachowanie wskazywało, że byli po spożyciu alkoholu lub użyciu innego środka odurzającego (...).*

(akta kontroli str. 151-160)

1.15. W sprawie rozwiązań wprowadzonych w związku z pandemią COVID-19 Dyrektor wyjaśnił: *W pierwszym okresie pandemii tj. od marca do końca czerwca 2020 r. wprowadzane były zgodnie z wyjaśnieniami jakie otrzymywaliśmy z MEN rozwiązania służące przeciwdziałaniu zakażeniom COVID wśród wychowanków i kadry, tj.: wstrzymanie odwiedzin i przepustek oraz zajęć poza terenem ośrodka, stosownie do zaleceń wprowadzanych i odwoływanych w kraju, zalecenie higieniczne i inne. W okresie tym, w związku z koniecznością zapewnienia miejsc na ewentualną kwarantannę (...) oraz zapewnienia miejsc na izolatki dla nowych wychowanków podjąłem inicjatywę wystąpienia do Ministra Edukacji Narodowej z wnioskiem⁵² o uzyskanie rozwiązań prawnych umożliwiających dokonanie za zgodą Sądu i w porozumieniu z rodzicami urlopowania nadzwyczajnych dla części wychowanków. Po otrzymaniu odpowiedzi (pismo MEN z 7 kwietnia 2020 r.) dokonaliśmy wyboru wychowanków, którzy w ocenie naszej kadry spełniali warunki do udzielenia takiego urlopowania. (...). Dla 13 wychowanków wystąpiliśmy o zgodę Sądu na urlopowanie nadzwyczajne, zgodę uzyskało 11. Opracowaliśmy „Regulamin urlopowania nadzwyczajnych” oraz „Informację nadzwyczajną dla rodziców”, dotyczącą zasad urlopowania, współpracy z kadrą MOW oraz nauki zdalnej wychowanków. (...) W ww. okresie prowadziliśmy intensywne działania w zakresie pomocy psychologicznej – pedagogicznej, związane z niepokojami przeżywanymi przez wychowanków i trudami pracy w warunkach samoizolacji. (...) Przykładem próby pomocy im w przeżywaniu tych sytuacji metodami związanymi z ich potrzebami i zainteresowaniami są dwie produkcje filmowe: „Dzień spotkań z bliskimi”⁵³ nagrany przez wychowanków film zamiast corocznego spotkania organizowanego w naszym Ośrodku w okolicach Dnia Matki i Dnia Dziecka, „Nie ma leku”⁵⁴ autorski utwór muzyczny naszych wychowanków, nagrany w czasie pierwszego zamknięcia Ośrodka w czerwcu 2020 r., opowiadający o przeżyciach związanych z pobytem w izolacji; działanie z zakresu artterapii. W drugim okresie funkcjonowania w czasie pandemii, tj. od września 2020 r. zasady funkcjonowania określone zostały w „Regulaminie funkcjonowania MOW Trzebież w czasie epidemii koronawirusa, od 1 września 2020 r.”⁵⁵*

(akta kontroli str. 1015, 1019-1050, 1205-1206)

W październiku 2020 r. w MOW wystąpiły dwa przypadki zakażenia wychowanków wirusem SARS-CoV-2. Dyrektor wyjaśnił: *Wówczas SANEPID nałożył na część naszych wychowanków kwarantannę, natomiast moją decyzją pozostali wychowankowie poddani zostali samoizolacji.. (...) W kwarantannie i samoizolacji pozostaliśmy do 10 listopada 2020 r. Wraz z wychowankami w Ośrodku pozostali*

⁵² Apel Dyrektorów MOW do Ministra Edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2020 r.

⁵³ <https://www.youtube.com/watch?v=-VNaxAPg6Xs> .

⁵⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=zzXZAekvRQ8> .

⁵⁵ Wprowadzony przez Dyrektora MOW.

wówczas dyrektor, kucharka oraz rotacyjnie siedmiu pracowników pedagogicznych na dyżurach pięcio- lub 10- dniowych. Pozostała część kadry była w trakcie choroby, pozostawała w kwarantannie domowej. W okresie tym częściowo zawieszono były zajęcia dydaktyczne. Wychowankowie mieli możliwość korzystania z pomocy psychologa i pedagoga poprzez telerozmowy. W czasie zawieszenia zajęć dydaktycznych wychowankowie ułożony mieli specjalny program dnia obejmujący zajęcia wyrównawcze zdalne oraz zajęcia prowadzone i nadzorowane przez opiekunów obecnych w kwarantannie: zajęcia sportowe (piłka nożna, siatkówka, CrossFit, nauka gry na instrumentach, warsztaty fotograficzne i filmowe, „studio fryzjerskie” i inne). Generalnie w czasie pobytu w kwarantannie/ samoizolacji panowała dobra atmosfera wychowawcza i pozytywne relacje pomiędzy wszystkimi przebywającymi w kwarantannie. (...) Spośród kadry pracującej z zakażonymi wychowankami w kwarantannie cztery osoby zakażyły się COVID, cztery osoby zaś nie. Po 20 listopada 2020 r. nie mieliśmy już przypadków zachorowań wśród kadry ani wychowanków, poza jednym przypadkiem zakażenia wychowawczyni, która od czasu zakażenia nie była na terenie Ośrodka (...).

(akta kontroli str. 1016, 1041-1042, 1205-1206)

W Ośrodku potwierdzonych zostało 17 przypadków zakażenia pracowników wirusem SARS-CoV-2. Dyrektor wyjaśnił: *Pracownicy postępowali wg zaleceń SANEPIDU i lekarza, przebywali na zwolnieniach lekarskich.*

(akta kontroli str. 1016 , 1041-1042, 1205-1206)

W czasie pandemii COVID-19 wychowankom zapewniono dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. Dyrektor wyjaśnił: *zapewniono dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej na zasadach takich, jak opieka ta funkcjonowała w poszczególnych okresach pandemii w kraju.*

(akta kontroli str. 1016-1017, 1205-1206)

W zakresie zapewnienia pomieszczenia do odbywania kwarantanny i izolacji, dostępu do środków ochrony osobistej wszystkim pracownikom i wychowankom oraz problemów związanych z funkcjonowaniem Ośrodka w trakcie pandemii Dyrektor wyjaśnił, m. in. że ww. pomieszczenia były zapewnione, a środki ochrony osobistej zapewnione w takim stopniu, w jakim były dostępne w danym momencie. Na początku epidemii brakowało środków, wówczas szukaliśmy innych rozwiązań, np. wychowankowie podczas zajęć szli maseczki. Wystąpiły problemy oczywiste – ryzyko zakażeniem, konieczność przeorganizowania pracy, braki kadrowe podczas zwolnień lekarskich, trudność w przeżywaniu izolacji. (...)

(akta kontroli str. 1017, 1205-1206)

Pracownicy MOW skorzystali z możliwości zaszczepienia w pierwszej grupie kadry pedagogicznej. Do szczepienia zostało zgłoszonych 14 pracowników MOW, z tego dwóch nauczycieli i 12 wychowawców. Według stanu na 30 kwietnia 2021 r. dwiema dawkami zaszczepionych zostało 15⁵⁶ pracowników Ośrodka, z tego trzech nauczycieli i 12 wychowawców; nie było pracowników zaszczepionych jedną dawką oraz zgłoszonych i oczekujących na szczepienie z wyznaczonym terminem.

(akta kontroli str. 1018, 1205-1206)

Dyrektor wyjaśnił, że nie wystąpiły problemy związane z rejestracją pracowników na szczepienia i realizacją szczepień.

(akta kontroli str.1017, 1205-1206)

1.16. W wyniku kontroli R/16/006 w zakresie przygotowania MOW do realizacji zadań zostały sformułowane cztery wnioski, z których nie zrealizowano jednego, tj. generalnego remontu pryzniców.

(akta kontroli str. 530-531, 541-556, 952-953)

---

⁵⁶ Jeden nauczyciel dodatkowo.

Dyrektor wyjaśnił: *Od 2018 r. prowadziłem prace inwestycyjne, których pierwszym etapem było prowadzenie prac projektowych dotyczących budynku internatu. Obecnie wykonywane są prace remontowe związane z tą inwestycją, tj. kompleksowy remont części budynku do funkcji pracowni zawodowych. Wykonanie remontu łazienek zaplanowane jest po zakończeniu obecnej inwestycji, gdyż prace te są ze sobą powiązane i zachowana musi być kolejność prac zgodnie ze sztuką budowlaną. (...).*

(akta kontroli str. 1251, 1254, 1258)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewykonanie prac związanych z realizacją zaleceń zawartych w protokołach z 18 listopada 2019 r. i 19 listopada 2020 r. z przeprowadzonych badań hydrantów wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej, co stworzyło bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia wychowanków, pracowników oraz innych osób przebywających w obiektach MOW. Z dokumentacji z badania zapewnienia minimalnej wydajności poboru wody wynikało, że badane hydranty wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej od 18 listopada 2019 r. nie spełniały wymagań w zakresie parametrów technicznych dotyczących wydajności oraz ciśnienia dynamicznego.

(akta kontroli str. 886-924)

Dyrektor wyjaśnił: *Zalecenia zawarte w protokołach z badań hydrantów wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej są obecnie w trakcie wykonywania. Analizowaliśmy przyczyny niższego ciśnienia dynamicznego uzyskanego w trakcie kontroli w listopadzie 2019 r.; wydajność hydrantu sprawdzana po kontroli była bardzo dobra. Realizacja tego działania była jednak utrudniona z uwagi na rozpoczęty okres pandemii i ogromną ilość zmiennych i pilnych obowiązków związanych z zagadnieniami zapewnienia opieki wychowankom w okolicznościach epidemii. Przedmiotowe zalecenia są obecnie wdrażane.*

(akta kontroli str. 1251, 1254)

2. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego sporządzona w czerwcu 2011 r. nie była aktualizowana, co było niezgodne z § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁵⁷, który stanowi, że ww. instrukcja poddawana jest okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

(akta kontroli str. 940)

Dyrektor wyjaśnił: *„Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego” opracowana została w czerwcu 2011 r. Obejmując stanowisko Dyrektora MOW Trzebież w 2017 r. nie miałem wiedzy, iż dokument ten musi zostać aktualizowany. Sam dokument nie zawiera informacji o konieczności jego aktualizacji. W obiektach do czasu trwających obecnie inwestycji nie nastąpiły żadne zmiany sposobu wykorzystania pomieszczeń obiektów, mogące wpłynąć na ustalenia instrukcji. W świetle przedstawionych informacji o konieczności aktualizowania instrukcji co dwa lata, informuję, iż podejmuję bezzwłocznie zlecenie wykonania przedmiotowej aktualizacji, w tym w kontekście stanu obiektów po zakończeniu trwających inwestycji.*

(akta kontroli str. 1251, 1254)

3. Niedokonywanie wpisów w książkach obiektu budowlanego za lata 2018-2020 w zakresie wykazu protokołów okresowych kontroli stanu technicznego obiektu,

⁵⁷ Dz. U. Nr 109, poz. 719 ze zm.

o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego ze wskazaniem zakresu robót remontowych, określonych w ww. protokołach oraz dat ich wykonania.

Nieprzewodzenie dla każdego budynku książki obiektu budowlanego stanowiło naruszenie art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego, a brak w nich wpisów był niezgodny z zasadami prowadzenia książki, określonymi w §§ 3-6 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

(akta kontroli str. 718-721, 752-755, 798-801, 821, 828)

Dyrektor wyjaśnił: *MOW prowadzi książki obiektu budowlanego dla każdego z obiektów. Od 2017 r. zmieniła się jedynie forma ich prowadzenia. Do 2017 r. były one prowadzone w formie książki, do której dokonywane były wpisy odręczne, od 2018 r. protokoły, wnioski i zapisy otrzymujemy w formie wydrukowanej i dołączamy do dotychczas prowadzonej książki.*

(akta kontroli str. 1222, 1229)

Ostatnie wpisy w książkach obiektu budowlanego w zakresie kontroli przeprowadzanych co najmniej jeden raz w roku zostały odnotowane w 2011 r., a w zakresie kontroli przeprowadzanych co najmniej raz na pięć lat - w 2009 r. Ponadto NIK zauważa, że forma prowadzenia książki została szczegółowo określona w przepisach prawa ze wskazaniem obowiązku zamieszczania w niej niezbędnych informacji o których mowa w § 6 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

4. Niezwiększenie tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa i pedagoga odpowiednio do liczby wychowanków przebywających w Ośrodku, tj.

- według stanu na 31 marca 2019 r. było 49 wychowanków, zatem wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{2}{3}$; tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$ (tj. z 22 do 29 godzin);
- według stanu na 30 września 2019 r. było 45 wychowanków - wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy pedagoga o $\frac{1}{3}$; tygodniowego wymiaru czasu pracy pedagoga nie zwiększono;
- według stanu na 30 czerwca 2020 r. było 50 wychowanków – wystąpiła potrzeba zwiększenia godzin pracy psychologa i pedagoga o $\frac{2}{3}$, tygodniowy wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga zwiększono o $\frac{1}{3}$ (tj. z 22 do 29 godzin).

Niezwiększenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć⁵⁸ psychologa i pedagoga stanowiło naruszenie § 24 ust. 4 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, zgodnie z którym w przypadku gdy liczba wychowanków w MOW przekracza 36, tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć zwiększa się o co najmniej $\frac{1}{3}$, w przeliczeniu na każdych kolejnych 12 wychowanków.

(akta kontroli str. 973-1008)

Dyrektor wyjaśnił: *Stan wychowanków w MOW jest bardzo zmienny. Należy zwrócić uwagę, iż statystyki prowadzone przez Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii ORE wskazują, że obecnie już ponad 50% wychowanków MOW jest niedoprowadzonych. Badanie stanu wychowanków na dzień 30 czerwca danego roku jest również przykładem obrazującym trudność w zwiększaniu wymiaru czasu pracy. Dla przykładu – 30 czerwca 2018 r. łączna liczba wychowanków wynosiła 48, ale jest to suma wychowanków: obecnych 8 osób, na przepustce 30 osób, na ucieczce 3 osoby, skierowani niedoprowadzeni - 7 osób. 30 czerwca to czas początku wakacji, kiedy psycholog i pedagog zwykle rozpoczynają urlopy, prawie wszyscy wychowankowie wyjeżdżają na wakacyjne przepustki, zaś traktując przepis literalnie należałoby zwiększyć psychologowi tygodniowy wymiar czasu zatrudnienia. Zwiększenie tygodniowego wymiaru czasu pracy dokonywaliśmy w sytuacji zwiększenia liczby*

⁵⁸ Określony w art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b) ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215 ze zm.) oraz uchwałami Nr: XXII/177/2013 Rady Powiatu w Policach z dnia 25 stycznia 2013 r. oraz XL/329/2018 z dnia 20 kwietnia 2018 r. (uchwała weszła w życie 1 września 2018 r.)

doprowadzonych wychowanków. Bardzo zmienna liczba wychowanków utrudnia realizację przywołanego zapisu w przedmiotowym rozporządzeniu. Tygodniowy wymiar czasu pracy nie może przekraczać 1 ½ etatu, zwiększenie wymiaru czasu pracy do 2/3 oznacza zatem konieczność zatrudnienia kolejnego psychologa. Zatrudnianie w oparciu o Kartę nauczyciela ma także precyzyjne uwarunkowania, zatrudnienie psychologa w wymiarze kilku godzin tygodniowo na okres do czasu zmniejszenia liczby wychowanków nie jest możliwe, zaś zatrudnianie na czas dłuższy niż jest to potrzebne narusza zasadę celowości wydatków publicznych. Sam proces poszukiwania i wyboru pracownika jest czasochłonny i jego realizacja może trwać dłużej, niż utrzymanie się wymaganej do zwiększenia czasu pracy psychologa/pedagoga liczby wychowanków. Innymi słowy w omawianej sprawie istnieje brak spójności i precyzyjności różnych przepisów prawa wpływających na dane zagadnienie, co utrudnia jego precyzyjne realizowanie.

(akta kontroli str. 1259-1261)

OCENA CZĄSTKOWA

MOW był przygotowany do realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych. Spełnione zostały ogólne wymagania z zakresu bezpieczeństwa i higieny, o których mowa w rozporządzeniu MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Obiekty użytkowane przez MOW spełniały wymagania podstawowe w zakresie bezpieczeństwa konstrukcji i użytkowania. Nie spełniono natomiast części wymagań z zakresu bezpieczeństwa pożarowego. Polegało to na niezapewnieniu minimalnej wydajności poboru wody oraz ciśnienia dynamicznego w dwóch hydrantach wewnętrznej instalacji wodociągowej przeciwpożarowej od 18 listopada 2019 r. i skutkowało bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia wychowanków, pracowników oraz innych osób przebywających w obiektach MOW. Ponadto instrukcja bezpieczeństwa pożarowego nie była aktualizowana. Nie wykonano także większości zaleceń sformułowanych po przeprowadzanych kontrolach okresowych w zakresie stanu technicznego obiektów użytkowanych przez MOW.

Wychowankom zostały zapewnione warunki mieszkalne, określone w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW. W Ośrodku byli zatrudnieni wychowawcy i nauczyciele, psychologowie i pedagodzy z wymaganymi kwalifikacjami, za wyjątkiem nauczyciela języka polskiego, który został zatrudniony w roku szkolnym 2020/2021 za zgodą Kuratora Oświaty.

Nie zwiększono tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa i pedagoga pomimo, że według stanu na 31 marca 2019 r., 30 września 2019 r., 30 czerwca 2020 r. liczba wychowanków przebywających w MOW była większa niż 36.

Wnioski sformułowane w wyniku kontroli R/16/006 zostały zrealizowane, za wyjątkiem generalnego remontu pryszniców. Remont zostanie przeprowadzony do 31 sierpnia 2021 r.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych

2.1. W latach 2018-2021 (do 31 marca) z ewidencji MOW zostało skreślonych 127 wychowanków, w tym:

- 49 na skutek długotrwałej nieobecności z powodu ucieczki lub braku powrotu z urlopu/przepustki po okresie pobytu w MOW⁵⁹ od 30 do 663 dni;
- 24 z powodu przeniesienia do innego MOW z przyczyn wychowawczych po okresie pobytu w MOW od 11 do 736 dni;
- 25 z powodu ukończenia 18 roku życia po okresie pobytu w MOW od 24 do 1 018 dni;

⁵⁹ Od dnia przyjęcia nieletniego do MOW i wpisania go do księgi wychowanków do dnia skreślenia z księgi wychowanków.

- dwóch z powodu zakończenia procesu resocjalizacji przed ukończeniem 18 roku życia po okresie pobytu w MOW od 319 do 597 dni; w obu przypadkach decyzje podejmowały sądy rejonowe, z tego postanowienia sądu dotyczyły w jednym przypadku uchylecia środka wychowawczego, a w drugim uchylecia wcześniejszego postanowienia oraz zawieszenia postępowania w sprawie;
- 27 z innych przyczyn⁶⁰ po okresie pobytu w MOW od 27 do 1 163 dni.

(akta kontroli str. 1054-1057)

2.2 Według Rejestrów wydarzeń nadzwyczajnych przekazywanych przez Dyrektora do Kuratorium Oświaty w Szczecinie⁶¹, w kontrolowanym okresie na terenie Ośrodka nie wystąpiły zdarzenia nadzwyczajne⁶².

(akta kontroli str. 199-211)

Na podstawie zapisów w dziennikach dyżurów nocnych za lata 2018-2021 (do 31 marca) ustalono, że odnotowano w nich 22 zdarzenia wskazujące na możliwość wystąpienia sytuacji mogących zagrażać zdrowiu i bezpieczeństwu wychowanków i pracowników Ośrodka, w tym: samookaleczenie⁶³, atak furii i samoagresji⁶⁴, bójka między dwoma wychowankami⁶⁵, agresja słowna wobec wychowawcy⁶⁶ cztery przypadki⁶⁷, gdy wychowankowie byli pod wpływem alkoholu i/lub środków odurzających, pięć przypadków⁶⁸ uszczerbku na zdrowiu wychowanków. Ponadto w dziewięciu przypadkach⁶⁹ odnotowano informację o przewiezieniu wychowanków do szpitala - w dziennikach dyżurów nocnych brak było informacji o przyczynach.

W 10 przypadkach (z 22) w zdarzeniach uczestniczyło czterech tych samych nieletnich, pozostałe 12 przypadków dotyczyło różnych wychowanków.

(akta kontroli str. 214-234)

Z zapisów dokonanych w kontrolowanym okresie w dziennikach dyżurów nocnych wynikało, że pracownicy MOW przeprowadzili badania na obecność alkoholu u czterech nieletnich, w tym: trzy zdarzenia, z wpisem o zawartości alkoholu (odpowiednio: 2,0 ‰, 0,8 ‰ i 0,4 ‰), z tego: dwa – 15 grudnia 2019 r.⁷⁰, jedno – 18 października 2019 r.⁷¹ oraz jedno zdarzenie bez wskazania zawartości poziomu alkoholu – 2 stycznia 2018 r.⁷²

Wewnętrzne procedury, określone w zarządzeniu nr 7/2017, stanowiły, że wychowawca/nauczyciel niezwłocznie sporządza notatkę celem przekazania dyrektorowi, który o zdarzeniu powiadamia właściwy sąd.

(akta kontroli str. 151-160)

Wychowawcy/nauczyciele pełniący dyżur nie sporządzili odrębnych, pisemnych notatek opisujących okoliczności powstania ww. zdarzeń, a zapisy zawarte

⁶⁰ 10 wychowanków przeniesiono do innego MOW w celu kontynuacji nauki; trzech wychowanków postanowieniem sądu umieszczono w schronisku dla nieletnich; 14 wychowankom postanowieniem sądu zmieniono bądź uchylono środek wychowawczy.

⁶¹ Dalej: KO.

⁶² Katalog zdarzeń nadzwyczajnych został zdefiniowany przez KO i obejmował: zgony, zgwałcenia, samobójstwa, próby gwałtu, pobicia skutkujące ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu.

⁶³ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z 24 lutego 2019 r.

⁶⁴ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z 20 marca 2019 r.

⁶⁵ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z 8 grudnia 2018 r.

⁶⁶ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z 10 listopada 2020 r.

⁶⁷ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z: 26 maja 2018 r., 2 stycznia 2018 r., 15 grudnia 2019 r., 18 października 2020 r.

⁶⁸ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z: 6 lutego 2018 r. (podejrzanie złamania ręki w skutek uderzenia w drzwi), 24 marca 2019 r. (poparzenie uda), 9 lipca 2019 r. (podejrzanie złamania nogi), 2 maja 2020 r. (podejrzanie złamania nosa w trakcie zabawy z kolegą), 28 października 2020 r. (podejrzanie złamania nogi).

⁶⁹ Zapisy w dzienniku dyżurów nocnych z 13 listopada 2018 r., 31 marca 2019 r., 14 kwietnia 2019 r., 22 maja 2019 r., 26 czerwca 2019 r., 13 października 2019 r., 19 stycznia 2020 r., 18 lutego 2020 r., 10 kwietnia 2020 r.

⁷⁰ Wychowankowie 1977 i 1999.

⁷¹ Wychowanek 2049.

⁷² Wychowanek 1879.

w ww. dziennikach dyżurów nocnych nie wskazywały okoliczności, w których doszło do tych sytuacji. Dyrektor nie sporządził także opinii, które należało przekazać do właściwego sądu na temat wychowanków uwzględniających ich udział w ww. sytuacjach.

(akta kontroli str. 212-213, 525-526, 609)

Dyrektor wyjaśnił, że uznał za wystarczające sporządzenie przez wychowawców/nauczycieli notatek w dziennikach dyżurów nocnych.

W kolejnych wyjaśnieniach wskazał również: *Nie realizowaliśmy działań opisanych w wewnętrznej procedurze, którą przygotowaliśmy do zmiany, a której zapisy wskazywały na działania niewymagane przepisami prawa wyższego rzędu i w mojej ocenie nie miały merytorycznego uzasadnienia. (...) Wewnętrzne procedury ośrodka opracowywane były przez poprzedniego dyrektora. Po rozpoczęciu pracy na stanowisku dyrektora wdrażałem wewnętrzne rozwiązania służące m.in. zwiększaniu jakości pracy, zapewnieniu bezpieczeństwa, wypełnianiu przez Ośrodek wymogów określonych w aktach prawnych wyższego rzędu, poprawy przepływu informacji wśród pracowników. W tym celu na bieżąco, m.in. podczas zebrań Rady Pedagogicznej omawialiśmy sposoby postępowania w różnych trudnych sytuacjach i wdrażaliśmy różnorodne rozwiązania. Doświadczenia te zamierzaliśmy zebrać do nowych wewnętrznych procedur, które nie zostały jeszcze zredagowane. W tym celu planowane jest powołanie w najbliższym roku szkolnym zespołu zadaniowego.*

(akta kontroli str. 162, 235, 525-526, 609, 1206-1207)

Z powodu braku informacji o przyczynach i okolicznościach zdarzeń nie ma możliwości jednoznacznego określenia czy o ww. 15 przypadkach⁷³ nie należało powiadomić KO.

(akta kontroli str. 212-213)

Porównanie skali zdarzeń o podobnym charakterze w poszczególnych latach objętych kontrolą, ze skalą zdarzeń, które miały miejsce w latach wcześniejszych (2012-2017) wskazuje, że ich liczba uległa zmniejszeniu.

(akta kontroli str. 543)

W toku kontroli na podstawie art. 29 ust 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK pozyskano z Powiatowej Komendy Policji w Policach⁷⁴, Powiatowej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Policach⁷⁵ i Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie⁷⁶ informacje o interwencjach podejmowanych w MOW w kontrolowanym okresie. Porównanie ww. informacji z zapisami dzienników dyżurów nocnych wykazało, że w MOW nie zostały udokumentowane trzy przypadki⁷⁷ (z sześciu wskazanych) interwencji podjętych przez WSPR. Pozostałe interwencje podjęte na terenie MOW z udziałem wychowanków zostały odnotowane w dziennikach dyżurów nocnych.

(akta kontroli str. 238-254)

Dyrektor wyjaśnił, że w powyższych trzech przypadkach *informacje przekazane z Pogotowia Ratunkowego o rzekomych interwencjach w MOW (...) nie potwierdzają się z naszą dokumentacją oraz informacjami jakie zebrałem od osób pracujących w tych dniach w Ośrodku.*

(akta kontroli str. 212-213, 235)

W sprawie przyjętych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy i demoralizacji pomiędzy wychowankami o różnym stopniu zdemoralizowania,

⁷³ Bójka, uszczerbek na zdrowiu wychowanków, przewiezienie wychowanków do szpitala.

⁷⁴ Pismo z 21 maja 2021 r. - na terenie Ośrodka podjęto cztery interwencje, wszystkie zostały odnotowane w dziennikach dyżurów nocnych.

⁷⁵ Pismo z 19 maja 2021 r. – jedyna interwencja dotyczyła uwięzionej jaskółki na dachu.

⁷⁶ Dalej: WSPR.

⁷⁷ Pismo z 27 kwietnia 2021 r. – nieudokumentowane przypadki dotyczyły interwencji z 2 października 2020 r., 29 marca 2021 r. i 1 kwietnia 2021 r.

Dyrektor wyjaśnił, że (...) Przy ocenie stopnia demoralizacji brana jest pod uwagę częstotliwość, trwałość i współwystępowanie wymienionych zachowań. W trosce o przeciwdziałanie ewentualnemu pogłębianiu się demoralizacji wychowanków, podejmowane są następujące działania. W pierwszej kolejności dokonywana jest analiza akt wychowanka. Kolejnym krokiem jest przydzielenie w oparciu o dokonaną analizę do grupy wychowawczej, która w ocenie kadry będzie najbardziej odpowiadała potrzebom wychowanka oraz stwarzała najmniejsze ryzyko ewentualnego utrwalania już występujących zachowań patologicznych. Przydzielanie do grupy wychowawczej odbywa się z uwzględnieniem doświadczeń związanych ze środowiskiem rodzinnym, rówieśniczym i szkolnym, jak również wieku wychowanka. Prowadzony na bieżąco monitoring poczucia bezpieczeństwa wychowanków pozwala na zdiagnozowanie pojawiających się problemów w ich funkcjonowaniu i w razie potrzeby podjęcie kroków polegających np. na przeniesieniu do innej grupy wychowawczej. W skrajnych sytuacjach, gdy wychowanek swoim zachowaniem, sprawia zagrożenie dla innych osób oraz siebie samego, zostaje przeniesiony w trybie wychowawczym do innego ośrodka. Odbywa się to po wcześniejszym dokonaniu oceny zasadności dalszego pobytu w naszej placówce. W ocenę tą zaangażowany jest cały zespół wychowawczy, zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a czasami nawet członkowie całej Rady Pedagogicznej.

(akta kontroli str. 525-526, 611)

2.3. W latach 2018-2021 (do 31 marca) było łącznie 69 ucieczek z MOW, z tego w 2018 r. - 31⁷⁸; w 2019 r. - 17⁷⁹; w 2020 r. - 14⁸⁰; w 2021 r. (do 31 marca) - siedem⁸¹. Liczba wychowanków dopuszczających się ucieczek wynosiła łącznie 80, z tego w 2018 r. - 36, w 2019 r. - 20, w 2020 r. - 17, w 2021 r. (do 31 marca) - siedmiu. W ww. okresie przeważały ucieczki indywidualne, których łącznie było 65. W porównaniu do lat wcześniejszych liczba ucieczek była na podobnym poziomie i wynosiła: w 2012 r. - 33; w 2013 r. - 30; w 2014 r. - 19; w 2015 r. - 30; w 2016 r. - 17; w 2017 r. - 32.

(akta kontroli str. 1058)

W zakresie podejmowanych działań w celu ograniczenia ucieczek Dyrektor wyjaśnił: (...) dokonujemy indywidualnej oceny sytuacji dla każdej ucieczki i przede wszystkim koncentrujemy się na znalezieniu przyczyny ucieczki. (...) w naszej pracy wychowawczej podejmujemy działania mające na celu zapobieganie ucieczkom poprzez podejmowanie profesjonalnych oddziaływań i dbałość o: tworzenie pozytywnych relacji i więzi wychowawczych; stwarzanie wychowankom optymalnych warunków do zaspokojenia dotychczas niezaspokojonych potrzeb związanych z ich wiekiem; tworzenie indywidualnych warunków rozwoju, w tym indywidualnej terapii, nadrobieniu zaległości edukacyjnych rozwoju zainteresowań i pasji, rozwoju umiejętności i kwalifikacji zawodowych; tworzenie wspólnie z wychowankami pozytywnej atmosfery wychowawczej, cechującej się wzajemnym szacunkiem i zrozumieniem, bezpieczeństwem, wolnością od zachowań przemocowych, manipulacyjnych itp. (...) Wymienione powyżej wybrane aspekty pedagogicznej koncepcji pracy naszego ośrodka, ukierunkowane na zindywidualizowany rozwój naszych wychowanków i finalnie wpływają w mojej ocenie także na mniejszą liczbę ucieczek, oraz - co ważne - na niepodejmowanie ucieczek wskutek złego traktowania bądź poczuciu bezsensu w pobycie w MOW (tj. nie widzenia żadnej wartości dla samego siebie w czasie spędzonym w ośrodku, poczucie braku możliwości samorozwoju).

(akta kontroli str. 1059-1062, 1207)

⁷⁸ 29 indywidualnych i dwie zbiorowe.

⁷⁹ 16 indywidualnych i jedna zbiorowa.

⁸⁰ 13 indywidualnych i jedna zbiorowa.

⁸¹ Siedem indywidualnych.

2.4. Analiza kontrolowanej dokumentacji 12 wychowanków⁸², którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia⁸³ wykazała, że główną przyczyną wskazaną w postanowieniach sądu o umieszczeniu tych nieletnich w Ośrodku była demoralizacja, a także nierealizowanie obowiązku szkolnego, dopuszczanie się czynów karalnych, ucieczki z domu. Nieletni rozpoczęli pobyt w MOW od ośmiu do 533 dni od daty wydania przez sąd ww. postanowienia⁸⁴. Z chwilą przyjęcia do MOW orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nie posiadało dziewięciu (z 12) nieletnich.

(akta kontroli str. 262, 276, 305, 322, 356, 378, 390, 421, 446, 454, 470, 481, 502-505)

2.5– 2.6. Dla wszystkich 12 wychowanków objętych badaniem opracowano IPE-T. W pięciu przypadkach⁸⁵ programy zaczęły obowiązywać przed upływem miesiąca od dnia przybycia wychowanka do MOW. W pozostałych siedmiu przypadkach programy zaczęły obowiązywać od 70 do 462 dni od daty przybycia do MOW⁸⁶.

(akta kontroli str. 262-501, 532-540)

Wszystkie badane IPE-T posiadały wymagane elementy, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1-8 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, zawarte w nich zapisy w zakresie działań resocjalizacyjnych były zindywidualizowane i zróżnicowane. Opracowaniem IPE-T zajmowały się zespoły złożone z nauczycieli i specjalistów (pedagog, psycholog), wychowawców grup wychowawczych prowadzących zajęcia z wychowankami w Ośrodku.

W toku kontroli ustalono, że zalecenia wskazane we wszystkich 12 IPE-T były zgodne ze wskazaniami w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, przed ich sporządzeniem dokonano WOPFU. Oceny te objęły m.in. indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony wychowanka, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia, zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli i specjalistów, przyczyny niepowodzeń edukacyjnych, przyczyny trudności w funkcjonowaniu.

Oceny IPE-T wszystkich 12 wychowanków⁸⁷ dokonano co najmniej dwukrotnie w okresie obowiązywania, o czym świadczą podpisy zespołu wraz z datą oceny. W części dot. *Oceny efektywności oddziaływań, wniosków do dalszej pracy, modyfikacje programów* brak było wskazania czy i w jakim zakresie zapisy te miały świadczyć o dokonywaniu modyfikacji IPE-T.

(akta kontroli str. 262-492, 532-540)

Według wyjaśnień Dyrektora *wskazane zapisy oznaczają, iż w ocenie zespołu dla dalszego optymalnego rozwoju wychowanka wskazane są działania opisane w punkcie „Modyfikacja”, będące częściową zmianą nie naruszającą istoty rzeczy, było to położenie akcentów na pewne elementy pracy z wychowankiem, uzupełnienie planowanych działań o nowe propozycje stosowne do aktualnego stanu procesu pracy z wychowankiem.*

(akta kontroli str. 502-505)

⁸² W księdze wychowanków nr – 1966, 1849, 1850, 1970, 1999, 1879, 1805, 1826, 1782, 1791, 1841, 1855.

⁸³ Do badania wytypowano wychowanków, którzy opuścili MOW w 2018 r. (pięciu), 2019 r. (sześciu) i 2020 r. (jeden).

⁸⁴ Odpowiednio dni: osiem, 24, 28 (dwie osoby), 41, 50, 91, 107, 119, 139, 171, 533.

⁸⁵ Nieletniemu ujętemu w księdze wychowanków pod poz. 1791 IPE-T opracowano 10 dni od daty przybycia do Ośrodka (orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zostało wydane po opracowaniu IPE-T), poz. 1966, 1970, 1999 i 1879 – 30 dni (wychowanek z poz. 1970 posiadał orzeczenie z chwilą przybycia do Ośrodka, w pozostałych trzech przypadkach orzeczenia wydano po opracowaniu IPE-T).

⁸⁶ Odpowiednio: dla wychowanków o numerach ewidencyjnych: 1) 1782 - IPE-T opracowano 22 stycznia 2016 r. tj po 70 dniach od przyjęcia do MOW 13 listopada 2015 r.; 2) 1850 – 29 września 2017 r., tj. po 175 dniach od przyjęcia 7 kwietnia 2017 r.; 3) 1849 – 20 września 2017 r., tj po 194 dniach od przyjęcia 20 marca 2017 r. ; 4) 1841 – 29 września 2017 r., tj. po 234 dniach od przyjęcia 6 lutego 2017 r.; 5) 1855 – 20 września 2017 r., tj. po 235 dniach od przyjęcia 31 marca 2017 r.; 6) 1826 – 20 września 2017 r., tj. po 322 dniach od przyjęcia 15 listopada 2016 r.; 7) 1805 – 20 września 2017 r., tj. po 462 dniach od przyjęcia 15 czerwca 2016 r.

⁸⁷ W sześciu przypadkach oceny dokonano dwukrotnie, w jednym – trzykrotnie, w czterech – czterokrotnie i w jednym – pięciokrotnie.

W sprawie problemów związanych z uzyskiwaniem od rodziców lub opiekunów wychowanków orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, Dyrektor wyjaśnił: (...) Dla wychowanków, którzy nie posiadają orzeczenia, organizujemy badania specjalistów w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Policach⁸⁸, jednak najpierw niezbędne jest złożenie w poradni wniosku. (...) Rodzice muszą być ponaglani w kwestii odesłania dokumentów, pomimo iż w kopercie z dokumentami do podpisu otrzymują również kopertę zwrotną oraz znaczek pocztowy, aby zminimalizować ponoszone przez nich koszty. (...) Niejednokrotnie przesłana dokumentacja była gubiona i musieliśmy wysłać ją ponownie. Zdarza się, że musimy angażować w całą procedurę pozyskania dokumentacji pracowników pomocy społecznej, czy kuratorów. (...)

Zdarzają się również sytuacje, gdy nie ma orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego również w przypadku nieletnich umieszczanych w MOW w trybie art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁸⁹.

§ 3 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁹⁰ zobowiązuje dyrektora MOW do uzupełnienia niezbędnej dokumentacji nieletniego min. o orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, tymczasem jak wskazałem powyżej tylko rodzic lub opiekun prawny może taki wniosek złożyć w PPP. Wobec wskazanych powyżej trudności, w mojej ocenie narzucanie na dyrektorów MOW wymogu formalnego pozyskiwania orzeczeń, wyciąganie konsekwencji w przypadku ich braku i warunkowanie wypłaty subwencji na wychowanków posiadaniem orzeczeń, nie znajduje uzasadnienia w realiach w jakich funkcjonują ośrodki wychowawcze.

(akta kontroli str. 525-526, 612-613)

2.7. Analiza objętej badaniem dokumentacji 12 wychowanków⁹¹, którzy opuścili MOW w związku z ukończeniem 18. roku życia⁹² wykazała, że u ośmiu z nich znajdowały się projekty IPU. Jako opiekunów procesu usamodzielnienia wychowankowie wskazywali wyłącznie osoby nie będące pracownikami MOW (rodzice, rodzeństwo). W IPU opisywane były działania dotyczące: procesu kształcenia i uzyskania kwalifikacji zawodowych, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia po skończeniu nauki, poradnictwa i pracy socjalnej, pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń. MOW nie posiadał dokumentacji dotyczącej ocen programów usamodzielniania realizowanych przez byłych wychowanków lub modyfikowania programów opracowanych w Ośrodku i przekazanych do PCPR, MOPR lub MOPS⁹³.

(akta kontroli str. 264-265, 278-279, 307-308, 324-325, 358, 380, 392, 423, 438-439, 456, 472-473, 483, 578-599)

2.8. W zakresie wywiązywania się z obowiązków, określonych w § 3 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, na próbie 12 wychowanków, których dokumentacja została objęta badaniem, ustalono, że Dyrektor :

- w 10 przypadkach terminowo informował właściwych kierowników PCPR o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność, w jednym przypadku - z opóźnieniem wynoszącym 5 dni i w jednym – nie przekazał powyższej informacji wcale;

⁸⁸ Dalej: PPP.

⁸⁹ Dz.U. z 2018 r. poz.969; dalej: ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich.

⁹⁰ Dz. U. Nr 296 poz. 1755; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie pobytu w MOW.

⁹¹ W księdze wychowanków nr – 1966, 1849, 1850, 1970, 1999, 1879, 1805, 1826, 1782, 1791, 1841, 1855.

⁹² Do badania wytypowano wychowanków, którzy Ośrodek opuścili w 2018 r. (pięciu), 2019 r. (sześciu) i 2020 r. (jeden).

⁹³ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

- w 11 przypadkach informował właściwych kierowników PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanka, co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia Ośrodka i w jednym – nie przekazał powyższej informacji wcale;
- w jednym przypadku przekazał dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej właściwemu kierownikowi PCPR, w pozostałych 11 przypadkach brak było potwierdzenia przekazania powyższej dokumentacji.

(akta kontroli str. 264-265, 278-279, 307-308, 324-325, 358, 380, 392, 423, 438-439, 456, 472-473, 483)

Dyrektor wyjaśnił: *Oryginały i kopie tychże dokumentów przekazujemy odpowiednim PCPR/MOPR/MOPS, opiekunom usamodzielnienia oraz wychowankom (...) Wychowawca wspierający oraz psycholog i pedagog zawsze pilnują wypełniania i wysyłania przez wychowanków pism dotyczących usamodzielnienia. Brak dokumentacji z tym związanej jest efektem tego, że nie mamy praktyki kopiowania dokumentów dotyczących usamodzielnienia wychowanków. (...)*

(akta kontroli str. 502-505, 527-529, 620-621)

2.9. W ośmiu przypadkach, gdy w MOW opracowano projekt IPU, zgodnie z § 7 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, przy jego sporządzaniu uwzględniono m.in. sposób i formy: współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem; uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej; uzyskania kwalifikacji zawodowych; pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego; pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych; podjęcia zatrudnienia; pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

(akta kontroli str. 264-265, 278-279, 307-308, 324-325, 358, 380, 392, 423, 438-439, 456, 472-473, 483)

Dyrektor wyjaśnił, że nie wystąpiły problemy związane z przygotowaniem IPU.

(akta kontroli str. 527, 620)

2.10. W latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 w MOW realizowany były zajęcia, o których mowa w rozporządzeniu MEN w sprawie MOW.

W ramach działań resocjalizacyjnych wychowankowie brali udział w następujących zajęciach:

- umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych i społecznych ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności po opuszczeniu MOW, w tym resocjalizacyjnych, socjoterapeutycznych, profilaktyczno-wychowawczych, innych o charakterze terapeutycznym⁹⁴;
- sportowych, turystycznych i rekreacyjnych⁹⁵,
- kulturalno-oświatowych⁹⁶;
- rozwijających zainteresowania⁹⁷.

⁹⁴M. in.: Kursy zawodowe (pomoc kuchenna , cukiernik , malarz budowlany , operator kamery , fryzjer); staże realizowane w firmach zewnętrznych na podstawie umów (brukarz, pomoc kuchenna kurs pierwszej pomocy przedmedycznej; zajęcia edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa pożarowego, warsztaty profilaktyczne w projekcie PUDŁO; przy realizacji ww. zajęć współpracowano z podmiotami zewnętrznymi takimi jak np.: Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie; Państwowa Straż Pożarna w Policach.

⁹⁵ M.in.: gry zespołowe, bieganie, crossfit, tenis stołowy, jujitsu, jazda na rolkach, nordic walking; wyjazd na basen, do muzeum, kina, teatru; przy realizacji ww. zajęć współpracowano z podmiotami zewnętrznymi takimi jak np.: Fundacja Anioły Sportu, Stowarzyszenie Akademia Sportu, Klub Sportowy Hulk Team Police, Stowarzyszenie Klub Orientacji Sportowej BnO Szczecin (biegi na orientację), Stowarzyszenie City Trail, Transgraniczne Centrum Edukacji Ekologicznej w Zalesiu (zajęcia edukacyjne o tematyce turystycznej).

⁹⁶ M.in.: czytanie bajek dzieciom przez wychowanków koła czytelniczego, warsztaty teatralne, w tym pokaz spektaklu „Wesele” dla lokalnej społeczności, konkurs recytatorski, przy realizacji ww. zajęć współpracowano z podmiotami zewnętrznymi takimi jak np.: Przedszkole Publiczne w Trzebieży i Przedszkole Publiczne w Nowym Warpnie, Schronisko dla Nieletnich w Szczecinie, Stowarzyszenie Sztuki Eksperymentalnej INTERIOR, Miejski Ośrodek Kultury w Policach i Starostwo Powiatowe w Policach.

⁹⁷ M.in.: Realizacja projektu „Warsztaty filmowe – Scenariusz na życie” zajęcia fotograficzne, animacje cyrkowe, rapowanie, udział w przeglądzie artystycznym TALENTY, konkurs wiedzy o Trzebieży ; przy realizacji ww. zajęć

W latach szkolnych 2018/2019 i 2020/2021 zrezygnowano odpowiednio z malowania na szkle i zajęć cyrkowych z powodu braku zainteresowania wychowanków.

(akta kontroli str. 1063-1135)

2.11 – 2.13. Kurator Oświaty w wyniku kontroli doraźnej w zakresie dokumentowania prowadzonych zajęć wychowawczych, dydaktycznych i zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustalił że:

- dzienniki zajęć wychowawczych⁹⁸ nie zawierały: uwag o wychowankach oraz informacji o kontaktach z jego rodziną; ponadto dziennik zajęć wychowawczych z grupą IV w roku szkolnym 2019/2020 dodatkowo nie zawierał planu pracy z wychowankami. Uwagi o wychowankach były odnotowywane w ewaluacji IPE-T, która odbywała się raz w miesiącu oraz w arkuszu obserwacji postaw i zachowań wychowanka (w sytuacji tego wymagającej - zmiana postaw). Informacje o kontaktach z rodziną wychowanka także były odnotowywane w ewaluacji IPE-T;
- dzienniki zajęć dydaktycznych⁹⁹ nie zawierały adresów poczty elektronicznej rodziców i numery telefonów; ponadto dziennik lekcyjny klasy VI Szkoły Podstawowej Specjalnej w roku szkolnym 2018/2019 nie zawierał rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania wychowanków;
- zajęcia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzone przez pedagogów i psychologa nie były dokumentowane w dziennikach zajęć z ww. zakresu¹⁰⁰. Ponadto pedagog K.W. nie posiadała kwalifikacji do prowadzenia zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki; psycholog M.K. nie realizowała systematycznie zadań z pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹⁰¹ w ramach zadań psychologa; pedagog G.M. nie wykonywała zadań pedagoga, zamiast tego jako pedagog prowadziła zajęcia podstawowych umiejętności kulinarnych.

(akta kontroli str. 1171-1174, 1184-1191)

2.14. W kontrolowanym okresie zgodę sądu rodzinnego na przedłużenie pobytu w Ośrodku po ukończeniu 18. roku życia uzyskało łącznie dziewięciu wychowanków (do końca roku szkolnego: 2017/2018 i 2018/2019 - po czterech oraz 2019/2020 – jeden). Pobyt w MOW i naukę po ukończeniu 18. roku życia faktycznie kontynuowało łącznie ośmiu wychowanków (do końca roku szkolnego 2017/2018 - czterech, 2018/2019 - trzech, 2019/2020 – jeden). W każdym przypadku przedłużenie pobytu w MOW umożliwiało wychowankom zakończenie danego etapu edukacji.

W latach 2018-2021 (do 31 marca) nie wystąpiły przypadki kontynuowania pobytu w MOW i nauki po ukończeniu 18. roku życia bez zgody sądu rodzinnego.

(akta kontroli str. 262, 276, 305, 322, 356, 378, 390, 421, 446, 454, 470, 481, 524)

Dyrektor wyjaśnił, że nie wystąpiły żadne problemy związane z uzyskiwaniem zgód sądu na przedłużenie pobytu wychowanków w MOW od ukończenia 18. roku życia

---

współpracowano z podmiotami zewnętrznymi takimi jak np.: Stowarzyszenie OFFicyna w Szczecinie, Fundacja Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci i Dorosłych, Państwowa Inspekcja Pracy i Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie, Polski Związek Sportów Wrotkarskich, Szkoła Podstawowa nr 1 w Goleniowie, Starostwo Powiatowe w Policach.

⁹⁸ Kontrolę w przedmiotowym zakresie przeprowadzono na podstawie sześciu dzienników zajęć wychowawczych, tj. z grupą II oraz III w roku szkolnym 2018/2019; z grupą II oraz IV w roku szkolnym 2019/2020, z grupą I i III w roku szkolnym 2020/2021.

⁹⁹ Kontrolę przeprowadzono na podstawie pięciu dzienników zajęć dydaktycznych, tj.: klasy VI Szkoły Podstawowej Specjalnej w roku szkolnym 2018/2019; oddziału klasy VII Szkoły Podstawowej Specjalnej w roku szkolnym 2019/2020; klasy I Szkoły Branżowej Specjalnej Pierwszego Stopnia w roku szkolnym 2019/2020; klasy Szkoły Podstawowej Specjalnej w roku szkolnym 2020/2021; klasy I Szkoły Branżowej Specjalnej Pierwszego Stopnia w roku szkolnym 2020/2021.

¹⁰⁰ Kontrolę przeprowadzono na podstawie dzienników zajęć prowadzonych przez psychologów i pedagogów w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.

¹⁰¹ Zajęcia terapeutyczne – trening zastępowania agresji, zajęcia terapeutyczne rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne; zajęcia psychoedukacyjne – nauka rozpoznawania i regulacji emocji; terapia poznawczo-behawioralna zaburzeń nastroju.

do zakończenia roku szkolnego oraz z zachowaniem wychowanków w trakcie przedłużonego pobytu w Ośrodku.

(akta kontroli str. 524)

2.15. Delegatura NIK wystąpiła w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit.f ustawy o NIK do Krajowego Rejestru Karnego o informację ilu wychowanków po opuszczeniu Ośrodka wchodziło w konflikt z prawem. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie uzyskano z KRK informacji w przedmiotowym zakresie.

(akta kontroli str. 541-556)

2.16 Spośród 24 wychowanków¹⁰², których dokumentacja została objęta kontrolą, według danych uzyskanych z Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹⁰³, po opuszczeniu MOW:

- naukę kontynuowało 13 wychowanków¹⁰⁴, w tym siedmiu, którzy w Ośrodku byli do ukończenia 18. roku życia oraz sześciu skreślonych z ewidencji z powodu długotrwałej nieobecności,
- pracę podjęło¹⁰⁵ 16 wychowanków, w tym 11, którzy w Ośrodku byli do ukończenia 18. roku życia oraz pięciu skreślonych z ewidencji z powodu ucieczki; według stanu na 14 czerwca 2021 r. zatrudnionych było siedmiu wychowanków (odpowiednio pięciu i dwóch).

Według danych uzyskanych z siedmiu PCPR, jednego MOPR, jednego MOPS, spośród 12 wychowanków objętych kontrolą, których IPU zostało zatwierdzone przez kierowników tych jednostek: czterech zgłosiło się w celu realizacji programów usamodzielniania, złożyli oni także wnioski o przyznanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki (w trzech przypadkach wychowankowie kontynuowali naukę, w jednym przypadku realizacja programu została wstrzymana z uwagi na brak zainteresowania ze strony wychowanka).

Porównanie skali liczby wychowanków, którzy kontynuowali naukę i/lub podjęli pracę, ze skalą tych zdarzeń w latach wcześniejszych (2012-2017) wskazuje, że ich liczba uległa zwiększeniu.

(akta kontroli str. 289-304, 318-321, 336-354, 402-420, 437-445, 449-453, 466-469, 493-501, 509-523, 550, 600-608)

2.17. Zrealizowane zostały trzy (z sześciu) wnioski z kontroli R/16/006 dotyczące:

- 1) opracowywania IPE-T dla każdego wychowanka przyjętego do MOW z uwzględnieniem wszystkich wymaganych elementów;
- 2) sporządzania dokumentacji obejmującej efekty zastosowanych wobec każdego wychowanka działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych oraz zaobserwowane zmiany ich postawy;
- 3) realizowania przez wychowawców, będących opiekunami usamodzielniania, zadań do których się zobowiązali, wobec byłych wychowanków Ośrodka.

Wyniki niniejszej kontroli NIK wskazują, że podjęte w celu realizacji pozostałych trzech wniosków działania MOW były niewystarczające i dotyczyły:

1. zaprzestania przeprowadzania przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanka alkoholu lub innego środka odurzającego;

¹⁰² Wychowankowie skreśleni z ewidencji w latach 2018-2020, w tym 12 skreślonych w związku z osiągnięciem 18. roku życia i 12 skreślonych z powodu długotrwałej nieobecności (ucieczki, niepowrotu z przepustki).

¹⁰³ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹⁰⁴ Edukację kontynuowali w: liceum ogólnokształcącym dla dorosłych (pięć osób), technikum (jedna osoba), zasadniczej szkole zawodowej (trzy osoby, w tym jedna w szkole prowadzonej przy zakładzie poprawczym), szkole podstawowej (sześć osób, w tym w szkole prowadzonej w innych MOW - pięć, w schronisku dla nieletnich – jedna, przy zakładzie poprawczym - jedna).

¹⁰⁵ Zatrudnienie na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia oraz pozarolnicza działalność gospodarcza w zakresie wolnego zawodu.

2. stosowania przez pracowników Ośrodka przyjętych procedur postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń w zakresie niedokumentowania w formie odrębnej, pisemnej notatki okoliczności zajścia;
3. rzetelnego prowadzenia dzienników zajęć.

(akta kontroli str. 530-531)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Z zapisów dokonanych w kontrolowanym okresie w dziennikach dyżurów nocnych wynikało, że pracownicy MOW przeprowadzili badania na obecność alkoholu w organizmie u czterech nieletnich, w tym: trzy zdarzenia¹⁰⁶, z wpisem o zawartości poziomu alkoholu w organizmie trzech wychowanków (odpowiednio: 2,0 ‰, 0,8 ‰ i 0,4 ‰), jedno zdarzenie¹⁰⁷ bez wskazania zawartości alkoholu w organizmie.

Dyrektor nie posiadał pisemnych zgód rodziców ww. wychowanków.

(akta kontroli str. 214-234, 620)

Mimo, że przyjęte zarządzeniem nr 7/2017 procedury nie pozwalały na testowanie wychowanków na obecność w organizmie nieletnich środków psychoaktywnych, opracowano i wdrożono w połowie roku szkolnego 2020/2021 Program wspierania wychowanków MOW z problemami zażywania środków psychoaktywnych¹⁰⁸. Zawarte w nim zapisy umożliwiały testowanie, za zgodą rodziców, wychowanków na obecność alkoholu i/lub narkotyków. Jednocześnie nie wskazano w nim sytuacji, w których należałoby powiadomić policję w celu wykonania takich testów.

(akta kontroli str. 151-160, 167-177)

Dyrektor wyjaśnił: *Wdrażany w naszym ośrodku Program (...) nie jest realizowany w oparciu (...) o przytoczoną podstawę prawną i nie stanowi jej naruszenia. (...) Program ma charakter profilaktyczny i diagnostyczny i nie odnosi się do sytuacji wskazanych w przytoczonej podstawie prawnej – dotyczy zupełnie innych sytuacji i obszarów pracy związanej z profilaktyką, diagnozą i ewentualnym leczeniem wychowanków mających problem zażywania środków psychoaktywnych. (...) Mając na uwadze dobro naszych wychowanków, (...) odpowiedzialność za bezpieczeństwo wychowanków i zdrowie wychowanków, wyniki badań naukowych (...) wskazujące na masową skalę zażywania niebezpiecznych środków psychoaktywnych przez wychowanków MOW, (...) brak jednoznacznych uregulowań prawnych w zakresie wspierania wychowanków MOW zażywających środki psychoaktywne, zagrożonych uzależnieniem, bądź uzależnionych (...) podejmujemy intensywne wysiłki służące wspieraniu wychowanków z problemem zażywania środków psychoaktywnych. (...) Prowadzony przez nas program jest zbiorem działań wypełniających ww. zasady (...). Przykładem takiego dostosowania do specyfiki funkcjonowania MOW jest testowanie na mocy upoważnienia od rodziców, co wiąże się m.in. z odległym miejscem zamieszkania wychowanków od MOW i brakiem możliwości każdorazowego przyjazdu rodziców do ośrodka dla wykonania testów. W wyniku prowadzonych przez nas działań w ramach przedstawionego programu kilku naszych wychowanków podjęło się dobrowolnie udziału w diagnozie, a następnie terapii uzależnień realizowanej we współpracy z Poradnią Terapii Uzależnień „Powrót z U” w Szczecinie, jeden wychowanek przebywa obecnie na leczeniu w zamkniętym ośrodku terapii uzależnień. Należy podkreślić, iż u podstaw decyzji wychowanka o poddaniu się terapii zawsze stały pozytywne wyniki testów, wykonywanych za zgodą rodziców po powrocie wychowanków z przepustek. Dopóki bowiem działania nasze nie obejmowały testowania, wychowankowie doświadczając wyłącznie pozytywnych skutków zażywania środków psychoaktywnych*

¹⁰⁶ 15 grudnia 2019 r. wychowankowie z poz. 1977 i 1999 w Księdze uczniów oraz 18 października 2019 r. – 2049.

¹⁰⁷ 2 stycznia 2018 r. wychowanek z poz. 1879 w Księdze wychowanków.

¹⁰⁸ Wyjaśnienia Dyrektora z 23 maja 2021 r., pkt 1.8 niniejszego wystąpienia.

zawsze deklarowali, iż żadnych środków nie zażywają. Dopiero wyniki testów, po których włączaliśmy wychowanków do działań z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, tj. np. indywidualnych rozmów z pedagogiem/psychologiem skłaniały chłopców do ujawnienia prawdy na temat zażywania przez nich środków psychoaktywnych, poddaniu się diagnozie, a przez część z nich terapii uzależnień. Podkreślam, że wyniki testowania nie powodują nakładania kar na wychowanków, są zaś przekazywane rodzicom i wykorzystywane do włączania wychowanków do działań z zakresu diagnozy oraz ewentualnej terapii i leczenia uzależnień. Zdarza się, że rodzice po poinformowaniu o pozytywnych wynikach testów po powrocie wychowanka z przepustki przyjeżdżają do MOW, rozmawiają z synem, zachęcają do udania się do poradni leczenia uzależnień, bądź sami jadą z dzieckiem do poradni. Powyższe wskazuje, że pierwsze miesiące wdrażania programu przynoszą wyraźne efekty. Należy też podkreślić, iż działania z zakresu diagnozy i leczenia uzależnień to działania odrębne od działalności wychowawczej i resocjalizacyjnej prowadzonej w celu eliminowania przejawów niedostosowania społecznego. (...) Od momentu przygotowywania i wprowadzenia programu (przełom I i II semestru roku szkolnego 2020/21), rodziców nowo przyjmowanych wychowanków podczas ich doprowadzenia informujemy o zagrożeniach związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych przez młodzież i skali tego zjawiska wśród wychowanków MOW, możliwości naszej pomocy, znaczenia wykonywania testów na obecność środków psychoaktywnych oraz konieczności upoważnienia nas przez rodziców do ich wykonywania. Dla wychowanków przyjmowanych w tym okresie stosujemy upoważnienia pisemne. (...) Rejestrowanie wyników testów realizujemy od przepustek wielkanocnych 2021 r., tj. po okresie objętym niniejszą kontrolą.

(akta kontroli str. 525-526- 557-559, 1204-1205)

2. W siedmiu (z 12 badanych) przypadkach IPE-T zostały opracowane z opóźnieniem wynoszącym od 70 do 462 dni, licząc od daty przybycia do MOW.

(akta kontroli str. 262-501, 532-540)

Według § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia¹⁰⁹, IPE-T opracowuje się w terminie do 30 września roku szkolnego, w którym uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego kształcenie w albo do 30 dni od dnia złożenia w ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Brak ww. orzeczenia nie stanowiło przeszkody do opracowania i realizowania IPE-T, stosownie do § 5 ust. 2 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW.

W sprawie siedmiu wyżej opisanych przypadków opracowania IPE-T powyżej 30 dni od daty przybycia nieletniego do MOW, Dyrektor wyjaśnił, że dotyczy to wychowanków przyjmowanych do Ośrodka przed 1 sierpnia 2017 r., tj. przed objęciem przez niego stanowiska Dyrektora. Po stwierdzeniu braku IPE-T dla ww. wychowanków, polecił ich opracowanie.

(akta kontroli str. 502-505)

3. W badanej próbie 12 wychowanków Dyrektor:
  - w dwóch przypadkach nie wywiązał się z terminowego przekazania informacji właściwym kierownikom PCPR o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność. Powyższą informację dotyczącą wychowanka z poz. 1782 w księdze wychowanków przesłał 15 grudnia 2017 r. (5 dni po terminie), w przypadku wychowanka z poz. 1879 nie przekazał jej wcale;

¹⁰⁹ Wcześniej rozporządzenie MEN z dnia 24 lipca 2015 r. w tej samej sprawie (Dz. U. poz. 1113 ze zm.), które zachowuje moc do czasu zakończenia kształcenia odpowiednio w dotychczasowym gimnazjum, trzyletnim liceum ogólnokształcącym, czteroletnim technikum, klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowej szkole I stopnia, dotychczasowej szkole policealnej i szkole specjalnej przysposabiającej do pracy.

– w jednym przypadku nie wywiązał się z obowiązku przekazania informacji właściwemu kierownikowi PCPR o zamiarze usamodzielnienia się wychowanek z poz. 1879 w księdze wychowanków;

(akta kontroli str. 264-265, 278-279, 307-308, 324-325, 358, 380, 392, 423, 438-439, 456, 472-473, 483)

Zgodnie § 3 ust. 1-2 rozporządzenia MPIPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, dyrektor MOW w terminie do 10 grudnia roku poprzedzającego informuje właściwych kierowników PCPR o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność, a co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia placówki o zamiarze usamodzielnienia się wychowanek.

W ww. kwestiach Dyrektor wyjaśnił, że: wychowanek 1782 po uzgodnieniu z wychowawcą samodzielnie miał dostarczyć pisma podczas wyjazdu na przepustkę, nie zrobił tego. Wychowanek z poz. 1879 nie został zgłoszony w wyniku błędu pracownika MOW. Sprawę wyjaśniono telefonicznie z lokalnym PCPR w celu umożliwienia dopisania wychowanek do listy ewentualnie starających się o wsparcie w ramach usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 502-505, 527-529, 620-621)

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek realizował zadania opiekuńcze i wychowawcze podejmując działania zapewniające przygotowanie wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego życia po opuszczeniu MOW. Ponad połowa IPE-T została opracowana nieterminowo po kilku miesiącach od dnia przybycia nieletniego do Ośrodka. Wszystkie 12 programów zawierało wymagane elementy. Realizowane były także obowiązkowe zajęcia resocjalizacyjne, sportowe, kulturalno-oświatowe i rozwijające zainteresowania, Ośrodek wspierał wychowanków chcących kontynuować naukę po osiągnięciu 18. roku życia, do końca roku szkolnego. Umożliwiono im, tym samym, ukończenie danego etapu edukacji.

W ośmiu przypadkach (z 12 badanych) pracownicy MOW wspierali wychowanków przy opracowaniu IPU, natomiast Dyrektor nie wywiązał się ze wszystkich obowiązków w zakresie przekazywania do PCPR informacji o usamodzielnianych wychowankach.

Wnioski sformułowane w wyniku kontroli R/16/006 zostały zrealizowane w części (tj. trzy z sześciu).

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań

3.1.-3.2 Badanie dokumentacji 12 wychowanków, którzy opuścili MOW po ukończeniu 18. roku życia wykazało, że w aktach brak było informacji potwierdzającej w jakim zakresie zostały przeprowadzone okresowe WOPFU oraz jakie w związku z powyższym zostały wyciągnięte wnioski. O wykonaniu ww. ocen świadczyły wyłącznie podpisy zespołu oceniającego w zestawieniu tabelarycznym ze wskazaniem dat ich przeprowadzenia. W przypadku dziewięciu¹¹⁰ objętych badaniem wychowanków wskazane potwierdzenie dotyczyło przeprowadzenia ww. ocen dwa razy w roku szkolnym a w dwóch przypadkach¹¹¹ – jeden raz. W jednym przypadku¹¹² Ośrodek nie dokonał żadnej takiej oceny, wbrew § 6 ust. 9 rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia.

Wszystkie badane ww. WOPFU opracowane po przybyciu wychowanek do MOW uwzględniały wymagane elementy, w tym: indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony wychowanek, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia,

¹¹⁰ Nieletni z pozycji w księdze wychowanków: 1966, 1849, 1850, 1999, 1879, 1782, 1791, 1841, 1855.

¹¹¹ Nieletni z pozycji w księdze wychowanków: 1805 i 1826.

¹¹² Wychowanek z poz.1970 z księgi wychowanków.

zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli i specjalistów, przyczyny niepowodzeń edukacyjnych, przyczyny trudności w funkcjonowaniu.

(akta kontroli str. 264, 273-275, 278, 287-288, 307, 316-317, 324, 334-335, 357-358, 366-368, 379-380, 388-389, 391-392, 400-401, 422-423, 431-433, 447-448, 456, 464-465, 472, 482-483, 491-492, 539-540)

3.3. Stosownie do § 28 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, Ośrodek w roku szkolnym dwa razy dokonywał oceny efektów podejmowanych działań i raz badał poziom bezpieczeństwa. Oceny były sporządzane na podstawie zebranych danych z cyklicznych posiedzeń Rady Pedagogicznej MOW w wyniku analizy podejmowanych działań dydaktycznych oraz działań wychowawczych i opiekuńczych.

Działania dydaktyczne: obejmowały lekcje szkolne i zajęcia pozalekcyjne (zajęcia wyrównujące braki edukacyjne, zajęcia dla uczniów szczególnie uzdolnionych, nauka indywidualna uczniów), podczas których nauczyciele stosowali różne metody i formy pracy (projekty, praca z tablicą interaktywną, gry logiczne i dydaktyczne, drama, aplikacje interaktywne, dyskusje, quizy, krzyżówki) rozwijając kompetencje (kreatywność, innowacyjność, myślenie przyczynowo - skutkowe); w związku ze współpracą z Fundacją Akademia Młodzieży wolontariusze prowadzili dla wychowanków MOW dodatkowe zajęcia rozwijające ich zainteresowania (gra na gitarze, zajęcia rozwijające umiejętności językowe - j. angielski, j. niemiecki, fotografia), a także pomagali w nauce własnej – j. polski, matematyka. Systematycznie monitorowane postępy w nauce wpływały na układanie co tydzień nowych planów zajęć dydaktyczno-wyrównawczych. Wychowankowie w latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 byli uczestnikami wymian młodzieży: polsko-łotewskiej o tematyce fotografia oraz polsko-ukraińskiej o tematyce kulinarnej, podczas których mieli możliwość praktykować j. angielski, którego uczyli się w szkole¹¹³.

W MOW były sporządzane i przeprowadzane analizy:

- wyników egzaminów próbnych przeprowadzanych w poszczególnych latach szkolnych;

- wyników badania przeprowadzonego przez powołany zespół ds. tworzenia koncepcji zajęć wyrównawczych, który w okresie wrzesień – grudzień 2020 r. przeprowadził diagnozy kompetencji uczniów z języka polskiego i matematyki, obejmujące także programy naprawcze, przeanalizował wyniki, braki edukacyjne uczniów i opracował zindywidualizowane ścieżki kształcenia dla uczniów;

W ocenach efektów podejmowanych działań wychowawczo-opiekuńczych stwierdzono, że postępy wychowanków były widoczne w sferze emocjonalno-społecznej, a także emocjonalno-wolicjonalnej, edukacyjnej. Wychowawcy wskazywali odpowiednie wzorce postępowania, wzmacniali poczucie tożsamości indywidualnej, kulturowej oraz rozwijanie kompetencji takich jak kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość.

W celu usystematyzowania i zindywidualizowania oferty zajęć w placówce dla wychowanków, podjęto działanie związane z tworzeniem tzw. międzygrupowych zajęć. W ramach rozwijania kształcenia zawodowego wychowanków, stworzono możliwość realizacji zajęć zawodowych w ramach „Innowacji Pedagogicznej”¹¹⁴. MOW współpracował z Kołem Naukowym Resocjalizacji Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego. Studenci organizowali zajęcia rozwijające kompetencje społeczne i emocjonalne, które stały się elementem procesu resocjalizacji wychowanków.

¹¹³ Międzynarodowe wymiany młodzieży: Przestrzeń wolności – współpraca z młodzieżą z Jaunates Cemodas z Rezekne na Łotwie, Colours of taste współpraca z uczniami Gimnazjum im. Ks. Józefa Obremskiego w Mejszagole koło Wilna, Ecology współpraca ze Stowarzyszeniem Freedom na Ukrainie, #ShowYourself, We create ourselves, Sztuka z (o)środka, Cooking is for all - współpraca z Centrum Młodzieżowym Don Bosko z Odessy na Ukrainie.

¹¹⁴ Celem „Innowacji” było prowadzenie zajęć w formule kursu zawodowego, które ukształtują u wychowanków podstawowe umiejętności z zakresu wykończenia wnętrza, a także przyczyniły się do poznania specyfiki zawodu, przed wybraniem docelowej ścieżki kształcenia.

W celu podnoszenia efektywności pracy w odniesieniu do profilaktyki i diagnozy wychowanków MOW został powołany zespół ds. profilaktyki uzależnień wychowanków. Zespół ten opracowywał i wdrażał działania służące diagnozowaniu wychowanków przybywających do MOW z doświadczeniem zażywania środków psychoaktywnych. MOW nawiązał współpracę ze specjalistyczną poradnią „Powrót z U”.

(akta kontroli str.1136-1145, 1148-1151)

W latach 2018-2020 w MOW były przeprowadzone wśród wychowanków następujące badania ankietowe dotyczące poziomu bezpieczeństwa wychowanków:

- „Moja ocena pobytu w Ośrodku” (5 stycznia 2018 r.);
- „Ocena pobytu w MOW Trzebież” (luty 2019 r.);
- „Poczucie bezpieczeństwa wychowanków MOW w Trzebieży” (5 - 6 luty 2020 r.).

Pytania zawarte w ankietach dotyczyły: 1) występowania takich zjawisk jak: zastraszanie, kradzieże, dokuczanie innym wychowankom, wymuszenia; 2) oceny: szkolnego systemu oceniania, systemu ocen postaw i zachowań, zajęć w internacie, prowadzenia lekcji, grupy, klasy, pracy nauczycieli, pracy wychowanków, pracy psychologa, pracy pedagoga, atmosfery w Ośrodku, zaopatrzenia w odzież, zaopatrzenia w środki czystości, wyżywienia; 3) poczucia bezpieczeństwa; 4) znajomości systemu oceniania, szkolnego systemu ocen postaw i zachowań; 5) oceny samopoczucia; 6) oceny samopoczucia w Ośrodku. W latach 2018-2020 ogólnie na poczucie bezpieczeństwa w Ośrodku wskazywało odpowiednio 90%, 84%, 100% wychowanków.

W wyniku analizy przeprowadzonego badania nie odnotowano zjawisk, które mogłyby negatywnie wpłynąć na poczucie bezpieczeństwa wychowanków oraz że zjawiska przemocy i agresji wystąpiły incydentalnie.

(akta kontroli str. 1146-1148)

3.4. W MOW od 10 do 12 czerwca 2019 r. zespół wizytatorów KO ds. ewaluacji przeprowadził ewaluację zewnętrzną działań podejmowanych przez Ośrodek¹¹⁵. Badaniem w formie ankiet i wywiadów grupowych objęto 48 wychowanków, 11 rodziców i 20 nauczycieli. W wyniku ewaluacji ustalono, że :

- realizowane w Ośrodku cele określone w podstawie programowej przekładają się na aktywne uczestnictwo wychowanków w procesie edukacji oraz umiejętność stosowania wiedzy w praktyce;
- bogata oferta zajęć sprzyja diagnozowaniu potrzeb i możliwości wychowanków;
- przemyślane i zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów określone w IPE-T korzystnie wpływają na poprawę funkcjonowania wychowanków;
- doposażenie i remont wpływa na łatwiejszą akceptację pobytu wychowanków w MOW oraz dobre ich samopoczucie w czystym i dostosowanym do ich potrzeb i możliwości otoczeniu;
- zindywidualizowane odejście nauczycieli do wychowanków sprzyja budowaniu poczucia ich wartości i adekwatnej samooceny;
- MOW tworzy wychowankom warunki do przezwyciężenia trudności edukacyjnych, rozpoznania swoich predyspozycji i podejmowania sktywności związanych z zainteresowaniami oraz przyszłą drogą zawodową;
- współpraca MOW z licznymi partnerami ze środowiska lokalnego przyczynia się do poszerzania oferty programowej placówki i aktywizacji wychowanków w wielu użytecznych życiowo dziedzinach.

---

¹¹⁵ W zakresie wymagań: 1) wychowankowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej; 2) wychowankowie są aktywni; 3) placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju.

Ewaluacja zewnętrzna potwierdziła, że podejmowane działania dydaktyczne oraz działania wychowawcze i opiekuńcze były właściwe w zakresie badanych wymagań.

(akta kontroli str. 1152-1164)

3.5. W kontrolowanym okresie nie stwierdzono przypadków, by funkcję opiekuna osoby usamodzielnianej pełnili wychowawcy zatrudnieni w Ośrodku.

W związku z tym, wychowawcy MOW nie posiadali wiedzy, czy wychowankowie zgłosili się do PCPR, MOPR lub MOPS w celu realizacji IPU i nie było potrzeby by ktoś spoza Ośrodka przejmował funkcję opiekuna usamodzielniania.

(akta kontroli str. 264-265, 278-279, 307-308, 324-325, 358, 380, 392, 423, 438-439, 456, 472-473, 483)

3.6. W sprawie monitorowania losów byłych wychowanków Ośrodka, Dyrektor wyjaśnił: (...) *Informacje te pozyskują pracownicy pedagogiczni: wychowawcy, pedagog, psycholog oraz dyrektor poprzez kontakty z byłymi wychowankami i ich bliskimi - telefoniczne, poprzez media społecznościowe oraz podczas częstych odwiedzin byłych wychowanków w Ośrodku. Zebrane informacje poddawane są zebraniu i opracowaniu przez psychologa oraz wspólnej ocenie podczas zebrań Rady Pedagogicznej. (...) Dodatkowo od roku szkolnego 2019/2020 funkcjonuje w strukturach Naszego MOW Młodzieżowa Grupa Usamodzielniania¹¹⁶(...). Jednym z zadań koordynatorów MGU jest dokonywanie pogłębionej analizy losów życiowych wychowanków opuszczających grupę poprzez towarzyszenie im w pierwszych etapach życia poza instytucją, prowadzenie obserwacji w środowisku naturalnym, wywiadów indywidualnych – nie tylko z byłym podopiecznym MOW, ale i jego rodziną, bliskimi, przyjaciółmi. Zastosowana metoda diagnozy indywidualnych przypadków pozwala nam dostrzec trudności z jakimi najczęściej zderzają się młodzi ludzie a wnioski i nasze spostrzeżenia poruszać podczas spotkań Rad Pedagogicznych ale i zespołu ds. usamodzielniania nieletnich, wdrażając następnie nowe strategie pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie.*

(akta kontroli str. 237, 560-562)

3.7. Wyniki kontroli NIK wskazują, że nie został zrealizowany wniosek z kontroli R/16/006, dotyczący przeprowadzania i włączania do akt wychowanków dokumentacji z przeprowadzania okresowych WOPFU.

(akta kontroli str. 530-531, 541-556)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Analiza objętej badaniem dokumentacji 12 wychowanków, którzy opuścili MOW po ukończeniu 18. roku życia wykazała, że w jednym przypadku Ośrodek nie przeprowadził okresowej WOPFU, a w pozostałych 11 o dokonaniu oceny świadczyły wyłącznie podpisy właściwego zespołu i data jej dokonania, brak natomiast było udokumentowania w jakim zakresie dokonano oceny, a także uwag i wniosków zespołu.

(akta kontroli str. 264, 273-275, 278, 287-288, 307, 316-317, 324, 334-335, 357-358, 366-368, 379-380, 388-392, 400-401, 422-423, 431-433, 447-448, 456, 464-465, 472, 482-483, 491-492, 539-540)

Na podstawie § 6 ust. 9 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności IPE-T.

¹¹⁶ Dalej: MGU.

Ponadto według § 3 ust. 7 rozporządzenia MEN w sprawie pobytu w MOW, w okresie pobytu nieletniego w ośrodku dyrektor jest obowiązany do uzupełniania dokumentacji nieletniego o dokumenty zawierające informacje o efektach działań resocjalizacyjnych lub terapeutycznych zastosowanych wobec nieletniego oraz zaobserwowanych zmianach postawy nieletniego.

Dyrektor wyjaśnił: *WOPFU dokonywaliśmy po jego przybyciu do ośrodka. Na jej podstawie opracowywaliśmy IPE-T, a następnie zespół dokonywał comiesięcznej oceny stopnia realizacji IPE-T, ewentualnej modyfikacji. Brak zmian w Ocenie po pół roku od jej opracowania oznacza, że praca z wychowankiem opiera się na IPE-T, ocena funkcjonowania ucznia dokonywana jest co miesiąc i stanowi podstawę do wniosków do dalszej pracy; nie następuje natomiast konieczność przeredagowywania Oceny.*

(akta kontroli str. 527-528, 621)

OCENA CZĄSTKOWA

MOW monitorował skuteczność realizowanych zadań opiekuńczych i wychowawczych. W dziewięciu (na 12 badanych przypadków) przeprowadzał w wymaganych częstotliwościach okresowe WOPFU. Stwierdzono jednak brak rzetelnego udokumentowania ich przeprowadzenia oraz wniosków z nich wynikających.

Ośrodek przeprowadzał co najmniej dwa razy w roku oceny efektów podejmowanych działań oraz badania poziomu bezpieczeństwa wychowanków. Ewaluacja zewnętrzna potwierdziła, że podejmowane działania dydaktyczne oraz działania wychowawcze i opiekuńcze były właściwe w zakresie badanych wymagań.

Dyrektor i pracownicy MOW poddawali analizie zdobyte informacje o dalszych losach wychowanków.

Wyniki kontroli wskazują, że nie podjęto skutecznych działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości stwierdzonej w kontroli R/16/006, polegającej nierzetelnym dokumentowaniu okresowych WOPFU.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Wnioski
1. Wykonanie zaleceń z przeprowadzonych kontroli w zakresie bezpieczeństwa pożarowego.
  2. Uaktualnienie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.
  3. Dokonywanie obowiązkowych wpisów w książkach obiektu budowlanego.
  4. Zwiększanie tygodniowego wymiaru czasu pracy psychologa i pedagoga w sytuacji zwiększenia liczby wychowanków.
  5. Terminowe opracowywanie IPE-T.
  6. Przekazywanie terminowo informacji właściwym PCPR.
  7. Przeprowadzanie co najmniej dwa razy w roku okresowych WOPFU i odpowiednie ich dokumentowanie.

Uwagi

Biorąc pod uwagę potrzebę zmiany uregulowań prawnych dotyczących możliwości przeprowadzania przez pracowników MOW badań na obecność w organizmie wychowanków środków odurzających, co było wskazywane przez NIK po kontroli z 2017 r., odstępuje się od sformułowania wniosku w tym zakresie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 26 lipca 2021 r.

Kontrolerzy
Małgorzata Wejwer
Specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis

Sylwia Księżopolska
Specjalista k.p.

.....
podpis